

PRVI HRVATSKI VOJNOSTRUČNI MAGAZIN

HRVATSKI VOJNIK



Broj 456 • 12. rujna 2014. • Izlazi od 1991. • www.hrvatski-vojniki.hr

BESPLATNI PRIMJERAK

EUR 2,10
CAD 3,00
AUD 3,30
USA 2,00
CHF 3,50
SLO EUR 1,80
SEK 17,00
NOK 17,00
DKK 15,50
GBP 1,30

NATO-ov SAMIT U WALESU IZVOR STABILNOSTI U NEPREDVIDLJIVOM SVIJETU

RAZGOVOR

časnički namjesnik
Jack Johnson (CSEL),

Prvi dočasnik Savezničkog
zapovjedništva za
transformaciju
(NATO ACT)

VJEŽBA BRITANSKIH I HRVATSKIH
ORUŽANIH SNAGA

“SAVA STAR 2014”

6. MEĐUNARODNI DOČASNIČKI KAMP




 NATO-ov SAMIT U WALESU

IZVOR STABILNOSTI NEPREDVIDLJIVOM SVIJETU

SUDEĆI PO ODLUKAMA I ZAJEDNIČKIM DEKLARACIJAMA NA SAMITU U WALESU, NATO JE I U NOVIM, SVAKAKO SLOŽENIM I NEIZVJESNIM OKOLNOSTIMA, OSTAO JEDINSTVEN. "SAVEZ OSTAJE KLJUČAN IZVOR STABILNOSTI U NAŠEM NEPREDVIDLJIVOM SVIJETU. ZAJEDNO, KAO SNAŽNE DEMOKRACIJE, UJEDINJENI SMO U SVOJOJ POSVEĆENOSTI SJEVERNOATLANTSKOM UGOVORU TE CILJEVIMA I NAČELIMA POVELJE UN-A," STOJI U ZAJEDNIČKOJ ZAVRŠNOJ DEKLARACIJI SAMITA...

Pojava novih svjetskih kriznih žarišta u Ukrajini i Iraku odnosno Siriji poremetila je *uobičajen ritam* koji je karakterizirao nekoliko zadnjih samita najjačeg vojnog saveza na svijetu. Redovito su bili fokusirani na Afganistan, a ponekad na pitanja proširenja ili sigurnosne probleme poput Libije

koji su, barem naizgled, bili na putu uspješnog rješavanja. Unatoč novim temama i izazovima, 4. rujna počeo je dvodnevni samit na kojem je sudjelovao i predsjednik RH Ivo Josipović, ministar obrane Ante Kotromanović, ministrica vanjskih i europskih poslova Vesna Pusić, načelnik

GS OSRH general zborna Drago Lovrić i drugi hrvatski predstavnici. Bio je posvećen starom problemu – Afganistanu, i održan je na razini šefova država, uz nazočnost predstavnika Afganistana i nacija koje daju potporu ISAF-u. NATO-ovo djelovanje u Afganistanu od 1. siječnja 2015. čeka tranzicija

iz operacije ISAF u operaciju *Odlučna potpora* (engl. *Resolute Support*). Problem je što tamošnja unutarnjopolitička situacija, tj. (ne)izbor novog predsjednika, ne omogućuje promptno potpisivanje sporazuma koji bi parafrazirao novu misiju. Dvojica predsjedničkih kandidata pozvana su na su-

Domagoj VLAHOVIĆ, OJI MORH, OJI Ured Predsjednika RH

radnju i što bržu reakciju u tom smjeru. Tješi činjenica što je planiranje nove operacije gotovo, no nužno je da neborbena misija kojom bi trebalo davati potporu afganistanskim snagama sigurnosti u obuci i uvježbavanju stvarno i službeno krene s početkom sljedeće godine.

NEDVOSMISLENA POTPORA UKRAJINI

Nakon Afganistana, druga je ključna tema prvog dana sastanka bila kriza na istoku Europe. Bez obzira na partikularne interese i bilateralne odnose određenih članica s Rusijom, Savez je prvog dana samita dao nedvosmislenu potporu Ukrajini i osudio ruske postupke. Ukrajina graniči s više članica Saveza, stoga je logično što su njezina stabilnost i demokratsko-pravni poredak *ključ euro-*

atlantske sigurnosti. "Rusija mora zaustaviti svoje agresivno djelovanje protiv Ukrajine, povući tisuće svojih vojnika iz Ukrajine i pograničnih područja te prestati podupirati separatiste," rekao je glavni tajnik NATO-a Anders Fogh Rasmussen. Pozvao je Rusiju i da povuče ilegalnu i nelegitimnu aneksiju Krima koju Savez ne priznaje.

Što se tiče suradnje s Ukrajinom, dosadašnji zajednički programi njoj namijenjeni bit će prošireni, a suradnja dodatno proširena Godišnjim nacionalnim programom u sektoru obrane i sigurnosti te programima namijenjenim razvoju sposobnosti i izgradnji održivih kapaciteta u Ukrajini. U tom će kontekstu članice Saveza pokrenuti nove važne programe usmjerene na zapovijedanje, nadzor i komu-



Foto: NATO

PRIZNANJE PRIPADNICIMA ORUŽANIH SNAGA

Prvog su dana samita šefovi država članica NATO-a donijeli Deklaraciju kojom su iskazali zahvalu i priznanje pripadnicima oružanih snaga svojih zemalja, u prvom redu onima koji su sudjelovali ili sudjeluju u zajedničkim operacijama Saveza zadnjih dvadeset godina. "Vještine i posvećenost muškaraca i žena koji služe u našim oružanim snagama ključni su za kolektivnu sigurnost. Ti hrabri muškarci i žene služe našim nacijama, susreću se s opasnostima i riskiraju ozljede ili smrt obavljajući svoju dužnost. Njihove obitelji također imaju ključnu ulogu, svakodnevno se susrećući s preseljenjem i odvajanjem i podnose posljedice ozljeda i gubitaka svojih najdražih," stoji između ostalog u Deklaraciji. Uoči donošenja Deklaracije, pripadnici OS-a zemalja članica izveli su kraći mimohod sa zastavama ispred čelnika svojih zemalja.

OSTI U JIVOM SVIJETU



Foto: MORH

POTPISIVANJE ZAJEDNIČKOG PISMA MINISTARA OBRANE

Ministar obrane RH Ante Kotromanović potpisao je 4. rujna Zajedničko pismo o multinacionalnoj suradnji u izgradnji sposobnosti u okviru nove NATO-ove inicijative Koncept vodećih nacija (*Framework Nations Concept - FNC*).

Koncept vodećih nacija je inicijativa kojom se nastoji osigurati ključne i nedostajuće sposobnosti Saveza. Počiva na ideji grupiranja država oko jedne vodeće nacije koja pruža okvir za suradnju te koordinira razvoj obrambenih sposobnosti u srednjoročnom i dugoročnom razdoblju. Suradnja na izgradnji sposobnosti temelji se na Procesu obrambenog planiranja NATO-a (*NATO Defence Planning Process*), s fokusom na nedostajućim sposobnostima Saveza. Namjera je da grupiranje država posluži u razvoju sposobnosti zajedničkog uvježbavanja i sudjelovanja u NATO vodenim operacijama.

Hrvatska u okviru Koncepta vodećih nacija sudjeluje u skupini pod njemačkim vodstvom u kojoj je još i Belgija, Češka, Danska, Luksemburg, Mađarska, Nizozemska, Norveška i Poljska. Potpisivanjem Zajedničkog pisma koje se upućuje glavnom tajniku NATO-a, skupina je i formalno uspostavljena.

Uključivanjem u Koncept vodećih nacija, Hrvatska nastavlja podupirati napore Saveza usmjerene izgradnji važnih sposobnosti, a u cilju dostizanja NATO-ove razine kao i pravednije raspodjele tereta među saveznicima.

NATO-ov SAMIT U WALESU



Foto: NATO

nikacije, logistiku, standardizaciju, kiber obranu, karijere vojnog osoblja i strateške komunikacije. NATO će pomagati Ukrajini u liječenju vojnog osoblja ozlijeđenog u sukobima. Članice Saveza pojačat će svoju savjetodavnu ulogu u uredima NATO-a u Kijevu, a upoznate su i sa zahtjevima Ukrajine za vojnotehničkom pomoći koju mnoge od njih pružaju i bilateralno. NATO i Ukrajina nastavit će promicanje razvoja interoperabilnosti među ukrajinskim vojnim snagama i NATO-ovim snagama, nastavkom sudjelovanja Ukrajine u NATO-ovim vježbama, navodi se u zajedničkoj izjavi Komisije NATO-Ukrajina koja je zasjedala na razini šefova država.

VRLO VISOKA SPREMNOST

Drugi je dan bio u prvom redu posvećen dvama sastancima Sjevernoatlantskog vijeća na razini šefova država i vlada. Raspravljano je o nizu tema, a zaključci su iskristalizirani

i naglašeni zajedničkom Deklaracijom (*Wales Summit Declaration*) i konferencijom za novinare glavnog tajnika Rasmussena, kojem je to zadnji samit na toj funkciji. Naslijedit će ga sadašnji norveški premijer Jens Stoltenberg. Sljedeći NATO-ov samit bit će održan u Poljskoj što je snažan signal vidljivijoj prisutnosti NATO-a u istočnom dijelu Saveza. Kao odgovor na strateške implikacije koje proizlaze iz djelovanja Rusije, te situaciju na Bliskom istoku i u sjevernoj Africi, donesen je paket mjera nazvan Akcijski plan o pripravnosti (*Readiness Action Plan* – RAP) radi jačanja NATO-ove kolektivne obrane. Najvidljivija će mjera biti stvaranje VJTF-a (*Very High Readiness Joint Task Force*), novih NATO-ovih snaga koje će se moći razmjestiti u roku od nekoliko dana kako bi odgovorile na svaki mogući izazov, u prvom redu one vezane uz ugrozu teritorija država članica. To će biti rotacijska

Foto: MORH



BILATERALNI SASTANCI

Ministar obrane Ante Kotromanović na marginama samita održao je bilateralne susrete s makedonskim ministrom obrane Zoranom Jolevskim, bugarskim ministrom obrane Velizarom Šalamanovim i finskim ministrom obrane Carlom Haglundom.

Ministri Kotromanović i Jolevski razmijenili su gledišta o stanju u jugoistočnoj Europi, regionalnoj suradnji i inicijativama te o krizi u Ukrajini. Razmotrili su i mogućnosti produbljivanja i proširivanja dosadašnje uspješne bilateralne suradnje hrvatskog i makedonskog ministarstva na nova područja, prije svega školovanje i stručno-specijalističku obuku, vojnotehničku suradnju te razmjene iskustava u reformama obrambenog sustava i glede procesa euroatlantskih integracija.

Na bilateralnom susretu s bugarskim ministrom obrane razmotreni su modaliteti regionalne suradnje te osiguravanja nadzora zračnog prostora provedbom projekta pametne obrane BRAAD (*Balkan Regional Approach to Air Defence*).

Ministar Kotromanović susreo se i s finskim ministrom obrane s kojim je razgovarao o mogućnostima intenziviranja obrambene suradnje dviju država, uključujući i vojnotehničku suradnju.

kopnena postrojba od nekoliko tisuća vojnika, ali s mogućnošću potpore zračnih, morskih i specijalnih snaga, sa svom mogućom zapovjednom, komunikacijskom i logističkom potporom.

Što se tiče takozvane države ISIL, u deklaraciji je istaknuto da je velika prijetnja ne samo iračkom i sirijskom narodu, nego i široj regiji, pa i NATO-u. Osuđujući postupke ISIL-a, NATO kaže da se, bude li ugrožena bilo koja saveznica, neće oklijevati u poduzimanju svih potrebnih koraka radi osiguranja kolektivne obrane.

KRAJ SMANJIVANJA PRORAČUNA

Vrlo je bitno i što je na samitu bio vidljiv konsenzus o cijeni koju traži ulaganje u često spominjanu policu sigurnosti. Postignut je dogovor o zaustavljanju trenda snižavanja sredstava izdvajanih

Foto: Ured Predsjednika



“APSOLUTNO POVIJESAN I VAŽAN SAMIT”

U izjavi hrvatskim medijima nakon samita, predsjednik Ivo Josipović, koji je predvodio hrvatsko izaslanstvo, rekao je da Akcijski plan o pripravnosti predviđa usklađenije obavještajno djelovanje, borbu protiv kiber napada i suradnju oružanih snaga. Dodao je da je u okviru toga bilo riječi da se novi sigurnosni aranžmani na odgovarajući način i financiraju.

“U okviru toga naša je vlada već izjavila da je odlučila kako neće smanjivati sredstva za obranu. Cilj je dostići da se do 2020. godine za obranu izdvaja dva posto BDP-a, a od tih sredstava da 20 posto ide za razvoj i novu opremu,” istaknuo je hrvatski predsjednik. RAP predviđa udarne postrojbe, snage u vrlo visokom stupnju pripravnosti koje su sposobne rasporediti se u vrlo kratkom roku.

Na samitu je potvrđena politika otvorenih vrata, to jest nastavak politike proširenja. “To je nama posebno važno jer je riječ o članstvu zemalja regije, Bosne i Hercegovine, Crne Gore i Makedonije,” naglasio je predsjednik Josipović.

Predsjednik je na kraju ocijenio da je nazivanje ovog samita povijesnim opravdano. “Apsolutno povijesan i važan samit. Došlo je do novog okupljanja, prepoznavanja nekih opasnosti, koje su zaista realne, oko kojih je možda bilo određenog nećkanja i neodlučnosti. Nije riječ samo o Ukrajini, riječ je i o tzv. Islamskoj državi, rastućem terorizmu, rastućem kršenju elementarnih ljudskih prava. Razina tih ugroza elementarnih vrijednosti koje kroz NATO štitimo takva je da trebamo reagirati odlučnom porukom,” rekao je predsjednik Josipović.

za obranu, koji je na snazi u velikoj većini država članica. I dalje se podrazumijeva najučinkovitija moguća uporaba raspoloživih sredstava, ali se naglašava i potreba za ujednačenijom podjelom troškova i odgovornosti unutar Saveza. Tenzija je da se izdvajanja za obranu po državama penju prema preporučenih 2 % BDP-a i da barem 20 % obrambenih sredstava bude usmjereno opremanju, modernizaciji, istraživanju i razvoju. Sudeći po odlukama i zajedničkim deklaracijama, NATO je i u novim, svakako složenim i neizvjesnim okolnostima, ostao jedinstven. “Savez ostaje ključan izvor stabilnosti u našem nepredvidljivom svijetu. Zajedno, kao snažne demokracije, ujedinjeni smo u svojoj posvećenosti Sjevernoatlantskom ugovoru te ciljevima i načelima Povelje UN-a,” stoji u zajedničkoj završnoj Deklaraciji. ■

Foto: NATO



Sadašnji norveški premijer Jens Stoltenberg naslijedit će Rasmusena na mjestu glavnog tajnika NATO saveza

Foto: NATO





Foto: FAH/Denis Cerić

raketa, HRM će najkasnije do početka 2017. nabaviti i dva lovca mina iz Njemačke, a te bi godine trebalo biti završeno i pet obalnih ophodnih brodova, dok je do 2024. predviđena i nabava vanobalnog ophodnog broda tipa korveta koji bi zadovoljio naše potrebe. Za opremanje HKoV-a, prema DPR-u planirano je naoružavanje Patrije topom 30 mm i uvođenje u uporabu Panzer haubica dometa 60 km, što su tek neki od važnijih projekata. Vijeće je također upoznato s preliminarnim izvješćima koja se odnose na pad MiG-a 21 kod Donje Lomnice te s dosadašnjim nalazima prema kojima je osnovni razlog pada zrakoplova tehnički kvar prouzročen otkazivanjem osnovnog hidrauličkog sustava, nakon kojeg je uslijedio niz drugih otkazivanja tehničke naravi koja su dovela do pada zrakoplova. U idućem će se razdoblju nastaviti vještačenje dijelova palog zrakoplova kako bi se utvrdili svi činjenični detalji navedenog izvanrednog događaja, rekao je ministar Kotromanović.

SJEDNICA VIJEĆA ZA OBRANU

Na 7. sjednici Vijeća za obranu koju su 1. rujna sazvali predsjednik RH Ivo Josipović i predsjednik Vlade RH Zoran Milanović, uz središnju temu koja je bila vezana za sudjelovanje na sastanku na vrhu NATO saveza u Walesu, sagledavano je i stanje, održavanje i razvoj sigurnosnog i obrambenog sustava Republike Hrvatske.

Razmatrani su sadržaj i smjernice Narcrta Dugoročnog plana razvoja Oružanih snaga 2014. – 2024. (DPR) koji sadrži i pregled niza strateških projekata kojima će se zadržati i nadograditi postojeće sposobnosti sustava obrane, uključujući i zadržavanje borbene komponente Hrvatskog ratnog zrakoplovstva. Istaknuto je kako je navedeni Dugoročni plan razvoja realan što se tiče ostvarivosti i održivosti. Nacrtr DPR-a bit će objavljen na službenim stranicama MORH-a radi otvaranja javne rasprave i održavanja nekoliko planiranih stručnih skupova na kojima će se o navedenom dokumentu interdisciplinarno raspravljati.

U izjavi novinarima nakon sjednice, a vezano uz zadržavanje sposobnosti borbenog zrakoplovstva, premijer Zoran Milanović rekao je kako tu sposobnost, uz helikopterske, treba zadržati: "Makar i na simboličnoj, ali vidljivoj razini, jer kad se jednom izgubi – teško se vraća". Dodao je kako pritom ne treba biti preambiciozan. "Ne treba težiti prema najmodernijim, najskupljim novim sustavima, ali nekim sustavima zapadnog podrijetla, pa čak i korištenima – to da," rekao je premijer.

Ministar Kotromanović izrazio je zadovoljstvo donošenjem odluke da se sačuva ratno zrakoplovstvo te napomenuo kako će se iduće godine vidjeti postoji li mogućnost zajedničkog zračnog nadzora (*air policing*) s nekom od zemalja partnera koje su zainteresirane ili ćemo tu sposobnost razvijati vlastitim snagama. Nije htio nagađati kakva će biti ta odluka te je najavio da bi analiza s kojom će upoznati predsjednika Republike i premijera mogla biti gotova do sredine iduće godine.

Vežano uz budućnost helikoptera, ministar je rekao kako je s potpredsjednikom SAD-a razgovarano o zamjeni helikoptera s obzirom na moguću razvoj situacije. Naveo je da će se DPR-om riješiti i pitanje suvremenog sustava protuzračne obrane za što već postoje kontakti i zanimljive opcije.

Vijeće je donijelo zaključak i o produženju životnog vijeka protubrodskog raketnog sustava RBS-15 kao jedne od temeljnih i osnovnih sposobnosti Hrvatske ratne mornarice. Spomenute rakete su, naglasio je predsjednik Josipović, jamstvo sigurnosti hrvatskog mora i obale. Iako je prije šest godina taj sustav proglašen neperspektivnim, istaknuo je kako su se okolnosti sad promijenile. Premijer Milanović objasnio je da je neperspektivnost spomenutog sustava bila donesena zbog nabave novog. Riječ je bila o trošku od 200 milijuna eura, no nije realiziran, te dodao da ćemo zasad ono što možemo, revitalizirati. Prema riječima ministra Kotromanovića, osim modernizacije spomenutih

Izvišće koje se tiče funkcioniranja zapovjednog lanca u vezi s okolnostima pada MiG-a predstavio je načelnik GS OSRH general zbora Drago Lovrić. Prema izvješću, u proceduralnom i zapovjednom postupanju nije bilo nepravilnosti. Postignuta je također suglasnost svih članova Vijeća o održivosti obrambenog proračuna za 2015. i 2016. godinu na razini ovogodišnjeg. Premijer Milanović izvjestio je da će se zadržati dosadašnja proračunska razina izdvajanja za obranu ustvrdivši kako je to i dalje, bez obzira na smanjenje sredstava, zlatna sredina među članicama NATO-a. "Mi smo na 1,2 posto BDP-a, a optimalno bi bilo dva posto," rekao je premijer. Ministar Kotromanović istaknuo je da je bitno da ove i iduće godine vojni proračun neće padati, dodavši kako će se sukladno razvoju gospodarstva povećavati prema našim potrebama. Napomenuo je kako je već sad vojni proračun nadopunjen s oko 40 milijuna kuna od prodaje nekretnina kojima je MORH raspolagao. ■

Napisala i snimila Petra KOSTANJŠAK

6. MEĐUNARODNI DOČASNIČKI KAMP

Na šestom po redu dočasničkom kampu održanom u Splitu sudjelovalo je 17 polaznika iz 11 zemalja. "Riječ je o zajedničkom naporu Hrvatske i Slovenije - kod nas na ljetnom kampu, kod njih na zimskom kampu - a glavni je cilj razvoj komunikacijske mreže unutar zemalja NATO-a i PzM-a," ističe prvi dočasnik OSRH časnički namjesnik Davor Petek te objašnjava da je naglasak programa kampa na obučnim kapacitetima odnosno obukama koje nude nacije u području, a u svrhu smanjenja troškova odnosno međusobnog dijeljenja resursa. Uz već tradicionalnu razmjenu iskustava među zemljama članicama, kamp je po prvi put ugostio i dočasnike Afganistanske nacionalne armije...

Dragocjena razmjena iskustava dočasnika IZ NATO-a I PZM-a



6. MEĐUNARODNI DOČASNIČKI KAMP

Vojna luka Lora u Splitu i ove je godine ugostila Međunarodni ljetni kamp viših dočasnika članica NATO-a i Partnerstva za mir održan od 31. kolovoza do 8. rujna. Na šestom po redu kampu sudjelovalo je 17 polaznika iz 11 zemalja kao i velik broj gostiju predavača, uključujući prve dočasnike na vrlo visokim razinama. Uz pripadnike OSRH, bili su tu polaznici i gosti iz SAD-a, Kana-



Prvi dočasnik Zdrženog zapovjedništva operacije ISAF Isai T. Vimoto: "Afganistan je prešao velik put u svemu, pa tako i u izgradnji dočasničkog zbora. No, i dalje mu je potrebna pomoć koalicije i dočasnika iz partnerskih zemalja. Za budućnost Afganistana iznimno je važno da mi dočasnici nastavimo mentorstvo i savjetovanje"

de, Njemačke, Slovenije, Mađarske, Makedonije, Češke, Crne Gore i raznih NATO-ovih struktura. "Riječ je o zajedničkom naporu Hrvatske i Slovenije – kod nas na ljetnom kampu, kod njih na zimskom kampu – a glavni je cilj razvoj komunikacijske mreže unutar zemalja NATO-a i PzM-a," ističe prvi dočasnik OSRH časnički namjesnik Davor Petek te objašnjava da je naglasak programa kampa na obučnim kapacitetima odnosno obukama koje nude nacije u području, a u svrhu smanjenja troškova odnosno međusobnog dijeljenja resursa. No, uz već tradicionalnu razmjenu iskustava među zemljama članicama, kamp je po prvi put ugostio dočasnike Afganistanske nacionalne armije koji su u Split



SURADNJA SA SLOVENIJOM KAKO SE RODILA IDEJA O KAMPU



**ČASNIČKI NAMJESNIK IGOR TOMAŠIĆ
- PRVI DOČASNIK SLOVENSKE VOJSKE**

Ideja se rodila 2007. godine, kad su počele konferencije prvih dočasnika u Garmisch-Partenkirchenu, a tadašnji prvi dočasnik OSRH Goran Turk i ja započeli smo razgovor o tome kako možemo pridonijeti zajedničkom stolu NATO-a i kako povući regiju iz nezavisne situacije. Tako se rodila ideja o međunarodnom kampu. S obzirom na to da je Slovenija alpska zemlja, dogovorili smo da ima zimski kamp, a Hrvatska kao mediteranska zemlja ljetni kamp. Radimo ruku pod ruku, kurikulumi naših kampova su slični, a prvi dočasnici OSRH uvijek su naši gosti. Ja sam ovdje predavač već treći put i mogu reći da imamo ne samo profesionalan, nego i prijateljski odnos. Iskoristili smo priliku da prisutne pozovemo na naš osmi zimski kamp koji će se održati u ožujku.

stigli s prvim dočasnikom Zdrženog zapovjedništva operacije ISAF, kako bi prisutnima pružili uvid u razvoj afganistanske vojske. Prvi dočasnik kopnenih snaga Afganistanske nacionalne armije Mohammad Ali Hussaini predstavio je razvoj dočasničkog zbora. "Svi znaju kakva je situacija u Afganistanu, kao i da smo svoje snage uspostavili 2001. godine. Prošle smo godine preuzeli odgovornost za sigurnost unutar zemlje. S obzirom na to da smo mlada vojska, sudjelovanje na kampu vrlo je važno zbog razgovora s ostalim prvim dočasniciima i gostima predavačima na visokim razinama i iz različitih zemalja. Za nas je bilo vrlo korisno da ih čujemo i učimo iz njihovih iskustava," rekao je Ali Hussaini. Prvi dočasnik Zdrženog zapovjedništva operacije ISAF Isai

T. Vimoto, ujedno Alijev mentor, za prisutne je pripremio pregled operacije ISAF s pogledom na razvoj u budućnosti. "Afganistan je prešao velik put u svemu, pa tako i u izgradnji dočasničkog zbora. No, i dalje mu je potrebna pomoć koalicije i dočasnika iz partnerskih zemalja. Za budućnost Afganistana iznimno je važno da mi dočasnici nastavimo mentorstvo i savjetovanje," istaknuo je Vimoto te dodao da je razvoj afganistanskog dočasničkog zbora u tijeku, ali kako je napredak vidljiv, te uz potporu međunarodne zajednice, polako će stići do željenog cilja. Prvog dočasnika američkih snaga za Europu (USAER) Davida S. Davenporta upitali smo kako ocjenjuje dosadašnju suradnju s hrvatskim dočasničkim zborom i kako vidi budućnost te suradnje. Davenport je odmah naglasio da



Prvi dočasnik američkih snaga za Europu (USAER) David S. Davenport: "U dvije godine obučavali smo hrvatske vojnike na našoj dočasničkoj akademiji u Njemačkoj te održavali različite vježbe u Hohenfelsu, pa stoga mislim da je naše buduće partnerstvo bez ograničenja. Ono se temelji na ovakvim sastancima, na kojima razgovaramo o stvarima koje utječu na nas kao dočasnike i nalazimo načine poboljšanja obuke i pomoći jedni drugima"

DOJMOVI POLAZNIKA

NADNAREDNIK **MARCUS KEISER**, OS SAVEZNE REPUBLIKE NJEMAČKE



Ja sam bolničar i dio sam medicinskog instruktorskog tima u Kirchheimu kod Münchena. Ovdje sam imao priliku razgovarati s ljudima, slušati prezentacije i vidjeti kako druge zemlje rade. Meni je posebno zanimljivo jer mi u Njemačkoj nemamo ovakvu dočasničku strukturu kakvu ima NATO. Naša je struktura drugačija, odnosno imamo *warrant officers* koji rade posao dočasnika, tako da ja zapravo imam jednak čin, ali sam ipak malo niže rangiran od viših dočasnika u drugim zemljama.

je ovo druga velika konferencija OSRH na kojoj je imao priliku sudjelovati, a obje su bile prvorazredni događaji s velikim brojem gostiju i polaznika. Razgovaralo se o izazovima s kojima se susreću vojnici, o boljoj obuci te o tome kako poboljšati dočasničke zborove. "To je suradnja koja je počela prije dvije godine i dokaz je da kad se odnos jednom uspostavi, treba ga dalje graditi. U dvije godine obučavali smo hrvatske vojnike na našoj dočasničkoj akademiji u Njemačkoj te održavali različite vježbe u Hohenfelsu, pa stoga mislim da je naše buduće partnerstvo bez ograničenja. Ono se temelji na ovakvim sastancima, na koji-

ma razgovaramo o stvarima koje utječu na nas kao dočasnike i nalazimo načine poboljšanja obuke i pomoći jedni drugima," zaključuje Davenport.

Polaznici i gosti imali su priliku upoznati kulturne i prirodne znamenitosti Hrvatske, a također su obišli i 93. zrakoplovnu bazu Zemunik. "Jako sam zadovoljan ovogodišnjim kampom, posebice zbog gostiju predavača koji su po prvi put došli u ovako velikom broju i sa svih razina, od NATO-ova strategijskog do operativnog zapovjedništva. Ovo je najjači kamp kad je riječ o takvoj vrsti komunikacije," zaključio je prvi dočasnik OSRH Davor Petek. ■

NADNAREDNIK **DAMIR PODRUG**, HRM OSRH



Radim kao instruktor za raketnu tehniku u nastavnom središtu u Lori. Razvoj karijere vidim kroz suradnju na međunarodnoj razini te se zato neprekidno školujem i usavršavam. Drago mi je da sam imao priliku biti dio ovog kampa, i zbog usavršavanja engleskog jezika, i zbog novih saznanja o drugim članicama NATO-a, pogotovo od vodećih dočasnika iz NATO-a. Kamp je platforma za izmjenu ideja i održavanje kontakata jer sam ovdje od kolega mogao dobiti informacije i širu sliku o funkcioniranju dočasničkih zborova u drugim članicama.

GOST IZ AFGANISTANA

MOHAMMAD ALI HUSSAINI - PRVI DOČASNIK KOPNENIH SNAGA AFGANISTANSKE NACIONALNE ARMIJE



Sigurnost u Afganistanu danas je na puno većoj razini, vojska ima visok moral i to smo dokazali održavajući sigurnost tijekom predsjedničkih izbora. No, vratimo se na pitanje zašto je dočasnički zbor važan. Dočasnici su, naime, izvršna snaga u svim vojskama i bez njih se ne može učiniti ništa. U Afganistanu časnici planiraju, daju zapovijedi i smjernice, ali uglavnom na papiru. S druge strane, tu su dočasnici koji postupaju prema planovima i zapovijedima. Ako imamo profesionalne dočasnike kao izvršnu snagu, onda imamo i jaku vojsku.



RAZGOVOR

ZA PRVO SLUŽBENO PUTOVANJE ODABRAO SAM HRVATSKU

Prvi je dočasnik Savezničkog zapovjedništva za transformaciju časnici namjesnik Jack Johnson prije dva mjeseca stupio na tu dužnost, a njegova je prva službena zadaća u inozemstvu bila sudjelovanje na 6. Međunarodnom dočasničkom kampu u Splitu, gdje smo i iskoristili priliku za razgovor o ulozi, obuci te obrazovanju dočasnika u zemljama NATO-a i PzM-a.

Nedavno ste preuzeli dužnost prvog dočasnika Savezničkog zapovjedništva za transformaciju. Koja je važnost vaše funkcije za NATO i zemlje Partnerstva za mir te kako vidite ulogu dočasnika?

Dužnost prvog dočasnika preuzeo sam prije otprilike dva mjeseca. To je za mene golema čast i u profesionalnom i u osobnom smislu jer znači povezanost ne samo unutar ACT-a nego i više od toga, povezanost NATO-a u cijelosti, zemalja Partnerstva za mir, pa još i šire od toga. Dočasnici, među kojima sam i ja, imaju vrlo važnu ulogu jer čine i do 75 posto osoblja oružanih snaga. Povijest je pokazala kako uspjeh operacija ovisi o sposobnosti i izgrađenosti te profesionalnosti vojske – što su vojnici školovaniji i obučeniji, njihova će organizacija, odnosno zemlja, a time i savez, biti uspješniji. Stoga su u ACT-u dočasnici uključeni u sve što se radi – vježbe, obuku, izobrazbu ili izgradnju sposobnosti vojske budućnosti – dočasnici su istinski sastavni dio toga. Jednako tako, a zato smo danas i ovdje, za ACT je presudno da na svim razinama i u svim zemljama ima osoblje koje kritički razmatra i promišlja daljnje djelovanje u cilju sigurnosti zemalja NATO-a i Partnerstva za mir. Dočasnici su važni u svakoj fazi i to se u Zapovjedništvu za transformaciju visoko cijeni. Otuda proizlazi važnost dočasničkog zbora, kao i moje sudjelovanje u tome.

Naglasak ovog kampa je na prezentaciji obuke i izobrazbe u zemljama članicama. Recite mi jeste li uočili neke manjkavosti u sadašnjem sustavu obuke i izobrazbe dočasnika te ima li mjesta za napredak?

Posebno bih istaknuo časnicičkog namjesnika Davora Peteka koji izvrsno predstavlja Oružane snage RH i priskrbio im je golem ugled, a usto ima odlične odnose unutar NATO-a



Povijest je pokazala kako uspjeh operacija ovisi o sposobnosti i izgrađenosti te profesionalnosti vojske – što su vojnici školovaniji i obučeniji, njihova će organizacija, odnosno zemlja, a time i savez, biti uspješniji. Stoga su u ACT-u dočasnici uključeni u sve što se radi – vježbe, obuku, izobrazbu ili izgradnju sposobnosti vojske budućnosti – dočasnici su istinski sastavni dio toga

MOJA JE PRVA SLUŽBENA ZADAĆA U INOZEMSTVU OVDJE U HRVATSKOJ, NA 6. MEĐUNARODNOM DOČASNIČKOM KAMPU, S OBZIROM NA TO DA CIJENIM ŠTO OVAJ KAMP PREDSTAVLJA. HRVATSKA ZAUZIMA POSEBNO MJESTO I MOGU REĆI DA MI JE ZADOVOLJSTVO I PRIVILEGIJ SUSRESTI SE S VAŠIM DOČASNICIMA KOJI SU SE ISTAKNULI RADOM U ZAPOVJEDNIŠTVU I SVJEDOČILI O PROFESIONALNOSTI HRVATSKIH VOJNIKA. NISAM POGRIJEŠIO ŠTO SAM POGLED NA SAVEZ STEKAO UZ POMOĆ VOJNIKA PROFESIONALACA U ZEMLJI KOJA SE VISOKO CIJENI...

Treba imati na umu da je svaka zemlja samostalna u pogledu obuke i uporabe svojih oružanih snaga, a postoje i razlike u razini iskustva u svakoj od njih. Neke zemlje ulažu više u izobrazbu dočasnika, neke katkad manje – i to može biti uzrok neusklađenosti. Jedna je od mojih neposrednih odgovornosti u ACT-u sudjelovanje u uočavanju i analizi područja u kojima se dočasnički zbor može ojačati. U tome je presudna uloga nastavnih središta: NATO-ove škole u Oberammergau, koledža Oružanih snaga u Švicarskoj i niza drugih, pri čemu Zapovjedništvo za transformaciju ima ulogu nadzora. Moja je zadaća pomoći zemljama da dosegnu odgovarajuću razinu kako bismo bili ujednačeni, tako da kad vidite jednu zemlju, da vidite i NATO, odnosno ravnotežu sa zemljama Partnerstva za mir. Neke zemlje možda ne pridaju važnost funkciji prvog dočasnika kao pomoćnika načelnika glavnog stožera, funkciji iza koje stoji dugogodišnje iskustvo i obuka, često i specijalistička. Primjerice, u mom slučaju riječ je o 30-godišnjem iskustvu. S druge strane, ako ste vojnik ili dočasnik, to ne obezvređuje vašu obučenosť – ona se dostiže cijeni, čak i više od drugih, jer ste radili i pratili svoju vojsku od prvih dana sve do trenutka kad ste suradnik načelnika glavnog stožera i imate jednaku razinu spremnosti, stege, izobrazbe i operativnog iskustva kao i ostali. Ako ta funkcija ne postoji, znači da nemate pouzdanog savjetnika koji vas izvješćuje o stvarnom stanju. Po mom mišljenju to je obvezatno – tijekom godina broj prvih

dočasnika je narastao, no ostalo je još nekoliko zemalja kojima bih preporučio da uvrste tu funkciju u svoju strukturu.

Što nam možete reći o izobrazbi i obuci u bliskoj budućnosti? Pri tom mislim i na kurikulum kao temelj za postavljanje jedinstvenog standarda.

Jedna je od najvećih prednosti na ovoj dužnosti ta što imam priliku putovati po cijelom svijetu i upoznavati sadržaje programa izobrazbe i obuke. Ne gledajući kroz prizmu kvaliteta – nekvaliteta, zapravo dobivam uvid u prioritete različitih zemalja kao i u sam sadržaj kurikuluma za dočasnike. Kurikulum sam dostavio i sudionicima ovog kampa, a na njemu je radio velik broj članica NATO-a i Partnerstva za mir te istaknuti akademici iz cijeloga svijeta. To je kurikulum koji obrazuje najbolje i najkvalitetnije dočasnike! Dosad se u svojoj službi nisam susreo s vodičem koji pokriva svaki aspekt profesionalnog dočasnika. Izrađen je prije nekoliko godina i koristi se u većini članica, omogućujući da, kad govorimo unutar NATO-a, to bude jednoglasno i s usklađenim razmišljanjem, odnosno da svi zajedno idemo istim putem. Kurikulum nije namijenjen jednoj zemlji ni određenoj grani, nego se obraća profesionalnom vojniku. Transformacija također podrazumijeva suradnju s kolegama u ostalim strateškim zapovjedništvima. Nadalje, nije riječ samo o izradi kurikuluma, nego i o njegovu stalnom monitoringu kako bi

Razgovarala i snimila: Petra KOSTANJŠAK, prevela: Dubravka MARIĆ

U INOZEMSTVO I DOČASNIČKI KAMP U SPLITU

udovoljavao budućim potrebama profesionalnih dočasnika.

Slijedom toga, što možete reći o trenutačnim mogućnostima izobrazbe dočasnika?

Trenutačno postoji 19 središta izvrsnosti, uz škole u Italiji i već spomenute NATO-ove u Oberammergauu, te švicarske škole. Zato smatram da imamo i odgovarajući nastavni kadar, no Transformacija nam nalaže da uvijek težimo boljim i najkreativnijim idejama kako bismo ispunjavali ciljeve. Primjerice, Uprava za razvoj sposobnosti, na čijem je čelu admiral Burns, okuplja vodeće dužnosnike iz svih zemalja koji rade na definiranju i podizanju sposobnosti. Ti su podaci u uskoj vezi s Upravom za strategiju, planove i politiku koja surađuje sa stručnjacima na području izobrazbe i obuke. Dakle, sve je međusobno povezano kako bismo se kvalitetno pripremili za budućnost – za bilo kakve izazove pred kojima se i NATO i članice PzM-a mogu naći.

Za kraj, biste li mogli podijeliti s nama svoje dojmove s kampa u Splitu kao i dojmove o suradnji s hrvatskim dočasnici?

Tijekom službe stjecao sam iskustva s njim, no na ovoj sam poziciji tek

dva mjeseca, tijekom kojih sam uložio napore da se u potpunosti upoznam s namjerama ACT-a i zapovjednika Zapovjedništva za transformaciju generala Palomerosa koji je i potvrdio moje imenovanje. Imao sam sastanke sa svim prvim dočasnici u Zapovjedništvu te sudjelovao na brojnim sastancima kako bih se upoznao sa svim važnim elementima. Isto tako, tijekom ova dva mjeseca odgodio sam sva putovanja kako bi mi upravo prva službena zadaća u inozemstvu bila

ovdje u Hrvatskoj, na 6. Međunarodnom dočasničkom kampu, s obzirom na to da cijenim što on predstavlja. Hrvatska zauzima posebno mjesto i mogu reći da mi je zadovoljstvo i privilegij susresti se s vašim dočasnici koji su se istaknuli radom u Zapovjedništvu i svjedočili o profesionalnosti hrvatskih vojnika. Programom sam zadovoljan, no posebno bih istaknuo časničkog namjesnika Davora Peteka koji izvrsno predstavlja Oružane snage RH i priskrbio im je golem ugled, a

usto ima odlične odnose unutar NATO-a. Nisam pogriješio što sam pogled na Savez stekao uz pomoć vojnika profesionalaca u zemlji koja se visoko cijeni i doista je sjajno sudjelovati u tako profesionalnom okruženju. Želim također iskoristiti priliku i reći kako je vaša zemlja prekrasna i ovdje boravim sa zadovoljstvom. Nažalost, to sad ne mogu potvrditi moji mnogobrojni prijatelji jer nisu mogli doći sa mnom, ali možda ih jednom sve dovedem da se sami uvjere u ljepote Hrvatske. ■

Časnički namjesnik
Jack Johnson (CSEL),
prvi dočasnik Savezničkog
zapovjedništva za
transformaciju (NATO ACT)




 ➔ VJEŽBA "SAVA STAR 2014"

BRITANSKE I HRVA ZAJEDNO PRO

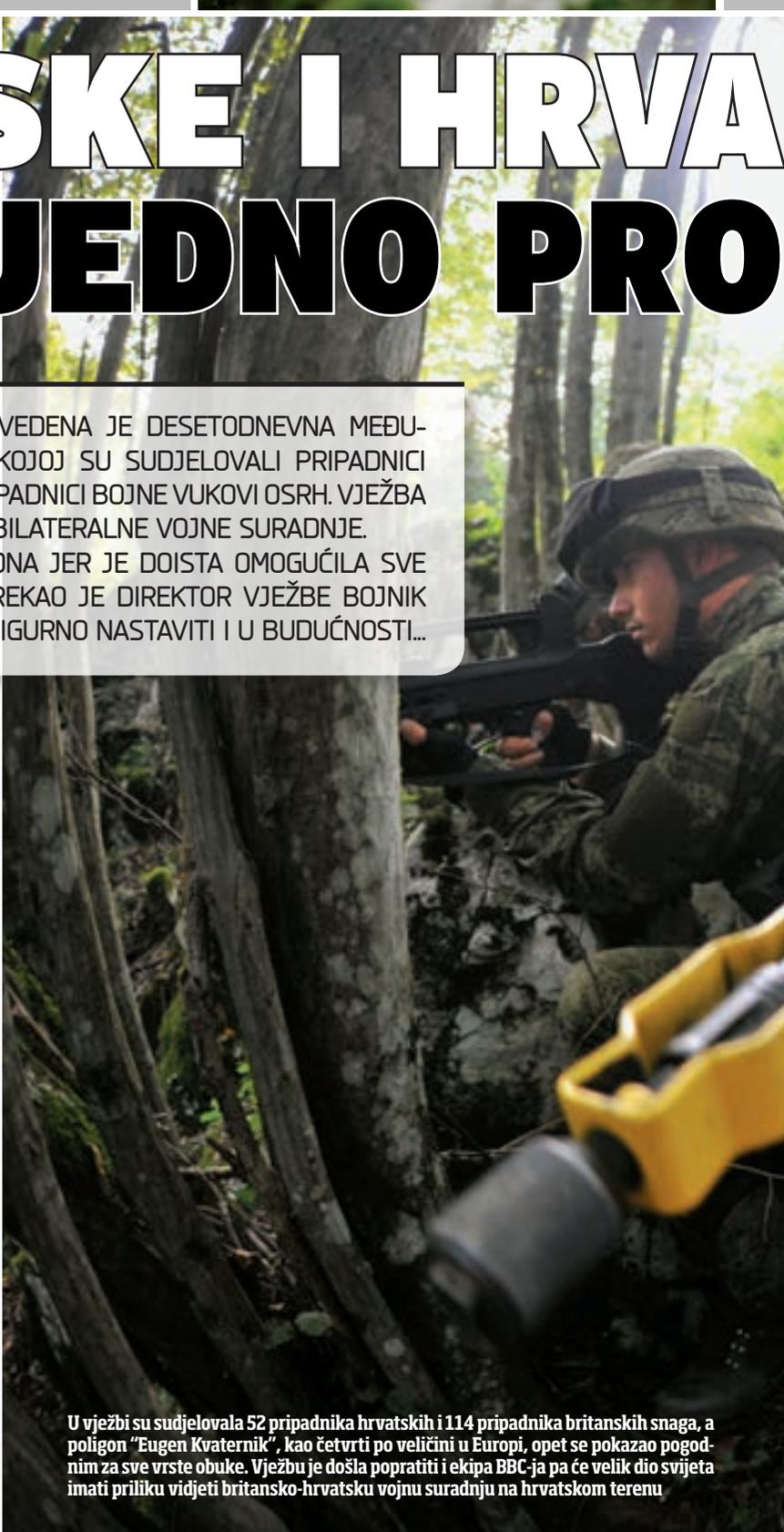
NA VOJNOM POLIGONU "EUGEN KVATERNIK" PROVEDENA JE DESETODNEVNA MEĐUNARODNA VOJNA VJEŽBA "SAVA STAR 2014" U KOJOJ SU SUDJELOVALI PRIPADNICI 5. BOJNE KRALJEVSKE PUKOVNIJE FUSILIERS TE PRIPADNICI BOJNE VUKOVI OSRH. VJEŽBA SE ODRŽAVA DRUGU GODINU ZAREDOM U OKVIRU BILATERALNE VOJNE SURADNJE. "SURADNJA S HRVATSKOM VOJSKOM JE IZVANREDNA JER JE DOISTA OMOGUĆILA SVE ŠTO JE BILO POTREBNO ZA IZVRŠENJE OBUKE," REKAO JE DIREKTOR VJEŽBE BOJNIK TONY HALL TE NAGLASIO DA ĆE SE SURADNJA ZASIGURNO NASTAVITI I U BUDUĆNOSTI...

Vojni poligon na Slunju drugu je godinu zaredom ugostio pripadnike britanskih oružanih snaga koji su hrvatski teren otkrili kao sjajno mjesto za provođenje obuke. Vježba "SAVA STAR 2014" počela je 25. kolovoza i bila je izvrsna prilika za zajedničku obuku pripadnika 5. bojne Kraljevske pukovnije Fusiliers (5th battalion, The Royal Regiment of Fusiliers) te pripadnika Bojne Vukovi OSRH. Vježba se održava u okviru bilateralne vojne suradnje, a kako su za Hrvatski vojnik istaknuli gosti na slunjskom poligonu, britanska vlada takvim programima želi potaknuti suradnju s vojnim snagama drugih zemalja. No, isto tako, Britancima je važna obuka u različitim okruženjima i jako im se sviđa zahtjevnost slunjskog poligona.

"Važna je značajka vježbe da se prilagođujemo i obučavamo u okolišu na koji nismo navikli, a ovaj je hrvatski poligon svakako takav prostor – vrlo raznolik i težak teren. Morali smo svoje taktike prilagoditi terenu, a u tome nam je sva-

kako pomoglo proučavanje hrvatskih snaga i taktika, ali i njihovo prilagođivanje nama," rekao je direktor vježbe bojnik Tony Hall, zadužen za obuku 5. bojne Fusiliersa, pukovnije čija se baza nalazi na sjeveroistoku Engleske. Nije pritom propustio naglasiti da je suradnja s Hrvatskom vojskom izvanredna jer im je omogućila sve što je bilo potrebno za izvršenje obuke.

I dok se sudionici pripremaju za završni napad kao finale desetodnevne vježbe, satnik Chris Hall, časnik za medijske operacije, vodi nas kroz slunjsku šumu. Prolazimo sigurnosnu točku na kojoj vojnici čuvaju taborište, a zatim veziste koji su u vezi sa zapovjedništvom i čekaju zapovijed za konačni napad na neprijateljsko selo. Kako nam objašnjava satnik, ovdje britanski i hrvatski kolege rade rame uz rame pod zapovjedništvom Britanaca. Kroz šumu se probijamo od stabla do stabla, s pomoću užeta, jer je bez svjetla nemoguće naći put. Naravno, svjetla bi otkrila naš položaj pa je ta kon-



U vježbi su sudjelovala 52 pripadnika hrvatskih i 114 pripadnika britanskih snaga, a poligon "Eugen Kvaternik", kao četvrti po veličini u Europi, opet se pokazao pogodnim za sve vrste obuke. Vježbu je došla popratiti i ekipa BBC-ja pa će velik dio svijeta imati priliku vidjeti britansko-hrvatsku vojnu suradnju na hrvatskom terenu



Petra KOSTANJŠAK, snimio Tomislav BRANDT

TSKE SNAGE TIV NEPRIJATELJA



“Važna je značajka vježbe da se prilagodujemo i obučavamo u okolišu na koji nismo naviknuli, a ovaj je hrvatski poligon svakako takav prostor – vrlo raznolik i težak teren. Morali smo svoje taktike prilagoditi terenu, a u tome nam je svakako pomoglo proučavanje hrvatskih snaga i taktika, ali i njihovo prilagođivanje nama,” rekao je direktor vježbe bojnik Tony Hall, zadužen za obuku 5. bojne Fusiliersa

➔ VJEŽBA "SAVA STAR 2014"

strukcija ključna za kretanje vojske u spomenutim uvjetima. Svuda oko nas kreću se i pripremaju pripadnici snaga i jedne i druge vojske koji se među sobom neznatno razlikuju po odorama i naoružanju, ali svi imaju zajednički cilj.

Bojnik Simon Coatsworth, glavni i odgovorni za ovu operaciju, objašnjava da su utaboreni u šumi već šest dana što je bila prilika za odrađivanje raznih vrsta obuke. "Započeli smo kretanjem do dodira odnosno kretanjem po otvorenom području prema neprijatelju. Očistili smo ta područja i onda smo iz njih ušli u područje taborišta gdje su se svi vojnici zajedno smjestili i nastavili pripreme za operaciju. Hrvatske su snage prije dva dana napale neprijateljsku kontrolnu točku koju smo zatim okupirali," objašnjava bojnik Coatsworth. Iz očekujućeg područja

obavili su izviđanje terena i uspostavili motrilačke postaje za selo koje u završnom napadu treba osvojiti i "očistiti" od neprijatelja.

U noći na 1. rujna, u ranim jutarnjim satima približava se vrijeme za završni napad čime se scenarij vježbe uspješno privodi kraju. Izvidnice su postavljene i za motrenje područja koriste se sredstva za noćni nadzor. Utaborene snage primaju zapovijed, dolaze na sam rub neprijateljskog sela, upadaju onamo i vrše čišćenje kuća. Hrvatske snage u napad kreću jurišnim puškama, a britanski vodovi pružaju im potporu strojnicama. Unatoč lošim vremenskim uvjetima i slaboj vidljivosti, uspješno ovladavaju područjem i postižu svoj cilj. "Kad smo osvojili selo, imali smo zadatac napraviti kružnu obranu i stvoriti uvjete da druga postrojba prođe kroz naše redove i nastavi napredovati,"



Narednik Goran Trišić, prvi dočasnik voda Vukova, kaže kako je suradnja dvaju timova bila odlična, a zajednička vježba iznimno korisna da obje strane upotpune svoja znanja

objašnjava narednik Goran Trišić, prvi dočasnik voda Vukova. Dodaje kako je suradnja dvaju timova bila odlična, a zajednička vježba iznimno korisna da obje strane upotpune svoja znanja. Bojnik Coatsworth također smatra da su zajedničkim snagama jako dobro odradili završni napad.

U vježbi su sudjelovala 52 pripadnika hrvatskih i 114 pripadnika britanskih snaga, a poligon "Eugen Kvaternik", kao četvrti po veličini u Europi, opet se pokazao pogodnim za sve vrste obuke. Vježbu je došla popratiti i ekipa BBC-ja pa će velik dio svijeta imati priliku vidjeti britansko-hrvatsku vojnu suradnju na hrvatskom terenu. Stoga ni ne čudi da su gosti neprekidno ponavljali kako će se suradnja zasigurno nastaviti pa tako iduće godine na Slunju u isto doba možemo očekivati njihov povratak. ■





ORUŽANE SNAGE REPUBLIKE HRVATSKE PRIMILE ZLATNI GRB GRADA ŽUPANJE ZA DOPRINOS U OBRANI OD POPLAVA

U sklopu obilježavanja Dana Grada Županje 28. kolovoza, Oružanim snagama Republike Hrvatske dodijeljen je Zlatni grb Grada Županje za izniman doprinos Hrvatske vojske u obrani od ovogodišnjih poplava. Na svečanoj sjednici Gradskog vijeća uručen je načelniku Glavnog stožera OSRH generalu zbora Dragi Lovriću. Povodom Dana Grada dodijeljena su i druga priznanja te je održan prigodni program. General Lovrić zahvalio je na priznanju i rekao kako je to doista posebna čast. "Naš narod kaže da se u nevolji poznaju prijatelji, a ja vas uvjeravam da županjski kraj, kao i bilo koji dio naše domovine, uvijek može računati na Hrvatsku vojsku. Mi ćemo uvijek biti uz vas kad bude trebalo," rekao je načelnik i dodao da je Hrvatska vojska svojim doprinosom pokazala spremnost za sve zadaće, pa tako i one za pomoć civilnim institucijama.



Tijekom ovogodišnjih poplava danočno je pomagala i uz pomoć tri amfibijska vozila evakuirala 3255 ljudi te 2600 životinja. Ispred Zavičajnog muzeja "Stjepan Gruber" u Županji održan je taktičko-tehnički zbor OSRH na kojem je bila izložena tehnika i pješačko naoružanje naših oružanih snaga. Posjetitelji su mogli razgledati tenk M-84, borbeno vozilo pješništva BVP M-80A, amfibiju te pješačko naoružanje i opremu pripadnika Gardijske oklopno-mehanizirane brigade HKoV-a.

Načelnik Lovrić je u pratnji zapovjednika HKoV-a general-pukovnika Dragutina Repinca i zapovjednika Zapovjedno-operativnog središta brigadnog generala Ivana Jurića potom obišao dječji dom u Gunji koji je teško stradao u poplavama, a na čijoj obnovi već mjesecima rade pripadnici OSRH. ■

PRIMOPREDAJA DUŽNOSTI ZAPOVJEDNIKA ZAPOVJEDNIŠTVA ZA POTPORU

U vojarni "Croatia" održana je 1. rujna svečana primopredaja dužnosti zapovjednika Zapovjedništva za potporu između general-bojnika Mate Ostovića te novoimenovanog zapovjednika general-bojnika Drage Matanovića. General-bojnik Mate Ostović uskoro preuzima dužnost zapovjednika Hrvatske kopnene vojske.

Primopredaji dužnosti zapovjednika Zapovjedništva za potporu, uz načelnika Glavnog stožera OSRH generala zbora Dragu Lovrića nazočili su i zapovjednici grana, generalni vikar Vojnog ordinarijata, pomoćnik ministra obrane za upravljanje materijalnim resursima, načelnici uprava Glavnog stožera, zapovjednici pristozemnih postrojbi, generali, admirali i ostali uzvanici. Za vrijeme svečanosti nazočnima se obratio general-bojnik Mate Ostović, general-bojnik Drago Matanović i general zbora Drago Lovrić.

General Ostović zahvalio je svim pripadnicima

ZpP-a koji su svojim nesebičnim radom, zalaganjem i entuzijazmom pridonijeli osnivanju i razvoju Zapovjedništva za potporu. General Matanović istaknuo je da će, unatoč zadovoljstvu svim onim što je zatekao u Zapovjedništvu za potporu i što smatra izvrsnom polaznom osnovom, kao novi zapovjednik težiti realizaciji ciljeva koje pred logistički sustav postavlja nacrt Dugoročnog plana razvoja OSRH za razdoblje 2015. – 2024. te planova i smjernica nadređenog zapovjedništva. Dio rješenja koja će pridonijeti ostvarenju tih ciljeva, kao zapovjednik ZpP-a vidi prije svega na sljedećim područjima: razvoju novih logističkih standarda i kriterija implementiranih u suvremenu logističku doktrinu, primjeni suvremenih organizacijskih oblika temeljenih na procesima i zahtjevima te informatizaciji logističkih procesa i cjelokupnog sustava upravljanja zalihama i lancem opskrbe. General Lovrić u prigodnom je govoru istaknuo da



Foto: OSRH

od generala Matanovića traži ne samo odlučnu provedbu redovitih zadaća, nego i viziju daljnjeg razvoja Zapovjedništva za potporu kako bi naš obrambeni sustav bio u stanju odgovoriti na nove izazove i u svakom trenutku bio sposoban zaštititi nacionalne interese Republike Hrvatske. Rekao je da u idućih nekoliko godina očekujemo uvođenje novih oružanih sustava i opreme, a uloga Zapovjedništva za potporu bit će ključna za njihovu pravodobnu i kvalitetnu implementaciju u OSRH.

VIJESTI IZ OSRH

POSJET INDONEZIJSKOG IZASLANSTVA

Zamjenica ministra obrane Republike Hrvatske Višnja Tafra primila je 1. rujna izaslanstvo Indonezijskog instituta nacionalne obrane Lemhannas. Na sastanku je predstavljene obrambeni sustav i sigurnosna politika Republike Hrvatske, a razgovaralo se i o obrambenoj su-

radnji naše zemlje i Republike Indonezije, s naglaskom na obrazovanju. Pozdravivši čelnika indonezijskog izaslanstva Kisnua Haryoa, zamjenica ministra obrane izrazila je želju za razvojem i unapređenjem suradnje među dvjema zemljama, posebice na vojnotehničkom po-

dručju te na području obrazovanja. Veleposlanik Indonezije u Republici Hrvatskoj Nj. Eks. Agus Sardjana izrazio je zadovoljstvo razvojem suradnje između Republike Hrvatske i Republike Indonezije te najavio mogućnosti buduće suradnje na ekonomskom i obrambenom području.

Indonezijsko izaslanstvo potom je posjetilo HVU gdje su vođeni razgovori o sustavu vojnog školovanja u Republici Hrvatskoj te predstavljene mogućnosti hrvatske vojne industrije, njezine perspektive i razvoj u proizvodnji oružja i vojne opreme.

OJI

KOORDINACIJSKA KONFERENCIJA ZA VNZ UDAR 14



U Zapovjedništvu Gardijske motorizirane brigade u Kninu održana je 28. kolovoza Završna koordinacijska konferencija (ZKK) za vježbu na zemljištu (VNZ) pod nazivom "UDAR 14". Praktičnom provedbom vježbe na zemljištu i provedbom nacionalnog ocjenjivanja deklariranih snaga prema preuzetim Ciljevima sposobnosti, namjera je ocijeniti deklariranu BGMP 2015 sa svim njezinim elementima te satniju VP-a i multifunkcionalni NBKO vod unutar zadaća koje je nužno izvršiti u cilju zadovoljavanja potrebnih propisanih sposobnosti deklariranih sastavnica. Tijekom ocjenjivanja pripadnici ocjenjivanih postrojbi susrest će se sa scenarijem

koji će realistično prikazati moguće situacije u taktičkim operacijama na kopnu u koordinaciji s potpornim postrojbama i organskim oružnim sustavima te uz potporu sustava MILES gdje će se ujedno provesti i funkcionalno ispitivanje njegovih novih komponenti. Konferenciju je otvorio brigadir Tihomir Kundid, načelnik stožera - zamjenik zapovjednika Gardijske motorizirane brigade, ujedno i direktor vježbe, koji je nazočno upoznao s dosadašnjim aktivnostima i poduzetim radnjama za provedbu vježbe koja će se održati od 24. do 27. rujna na vojnom poligonu "Eugen Kvaternik" kod Slunja.

Z. Smoljo

Krila Oluje nagrađena za najbolji nastup u Češkoj

Akrobatska grupa "Krila Oluje" iz sastava Eskadrile aviona (EA) 93. zrakoplovne baze HRZ-a i PZO-a sudjelovala je 5. i 6. rujna na zrakoplovnoj manifestaciji u češkom gradu Hradec Králové gdje je osvojila nagradu za najbolji program. Prilikom povratka u bazu u Zemunik piloti je dočekao i pozdravio zapovjednik 93. zrakoplovne baze pukovnik Karol Lučan te im čestitao na još jednom izvrsnom nastupu i osvojenoj nagradi. "Ponosni smo na vaše nastupe i na dojam koji ostavljate kod brojnih

posjetitelja i stručnih analitičara koji zahtjevnost i način na koji izvodite akrobatski program ocjenjuju najvišim ocjenama. Siguran sam da ćete i u novom sastavu biti u vrhu svjetskog akrobatskog letenja," istaknuo je pukovnik Lučan. To je bilo 23. gostovanje grupe "Krila Oluje" na međunarodnim zrakoplovnim nastupima u trinaest zemalja svijeta. Nastupom u Češkoj, trećim pred publikom u gradu Hradec Králové, zaokružen je ciklus nastupa akrobatske grupe u ovom sastavu.

M. Karačić

Zajednički međunarodni tečaj zrakoplovnih timova



Foto: B. Bartolucci

U sklopu zajedničkog međunarodnog tečaja hrvatskih, čeških i mađarskih zrakoplovnih timova održanog od 24. kolovoza do 5. rujna u češkom gradu Ostravi, multinacionalne posade helikoptera uvježbavale su se za obuku pripadnika afganistanskog RZ-a. Riječ je o zajedničkoj obuci hrvatskih, čeških i mađarskih pilota i zrakoplovnih tehničara koji će prema NATO-ovim standardima i procedurama obučavati helikopterske eskadrile afganistanskog RZ-a. Zajednička preduputna obuka provodi se kao dio projekta unutar NATO-ove inicijative Pametne obrane. Rad na simulatoru u Ostravi služi za uvježbavanje izvanrednih postupaka s težištem na letačkim zadaćama koje su tipične za uvjete letenja i rada u Afganistanu. Naglasak je na reakciji pilota na razne nepredviđene okolnosti koje se mogu dogo-

diti tijekom rada zrakoplovnih savjetničkih timova. Iskustvo sa simulatora letenja također je primjenjivo i na letačke zadaće koje se provode u Republici Hrvatskoj. Prilikom obuke na simulatoru letenja posade su mješovite tako da je u kabini često pripadnik čeških, mađarskih i hrvatskih postrojbi, te se samim tim uvježbava koordinacija posada za CRM (crew resource management). To je vrlo bitno zbog usklađivanja redovitih i izvanrednih procedura koje su slične, ali ne i identične, te će zahvaljujući takvom načinu uvježbavanja letačke posade biti uvježbane za primjeren odgovor na sve zahtjeve koji se pred njih postavljaju u području operacije. Drugi će dio 8. Međunarodnog tečaja za obuku zrakoplovnih savjetničkih timova (AAT PTC) biti održan tijekom rujna 2014. u Hrvatskoj.

G. Seretin





Dosadašnji zapovjednik brigadir Dražen Ressler svečano je predao stijeg BSD-a novoimenovanom zapovjedniku pukovniku Perici Turaliji

Vesna PINTARIĆ, snimio Željko STIPANOVIĆ

14. OBLJETNICA BOJNE ZA SPECIJALNA DJELOVANJA

“U proteklih četrnaest godina Bojna za specijalna djelovanja izrasla je u vrhunski obučenu postrojbu na ponos Republike Hrvatske. Vi ste izvrsno obučeni, profesionalci i elita u svakom smislu riječi,” rekao je u prigodi obilježavanja obljetnice viceadmiral Ante Urlić

NASTAVLJAJU RAZVIJATI DUH POBJEDE I VRHUNSKJE OSPOSOBLJENOSTI

U delničkoj vojarni “Drgomalj” 5. rujna svečano je obilježena 14. obljetnica ustrojavanja Bojne za specijalna djelovanja (BSD), pristožerne postrojbe GS OSRH te je održana primopredaja dužnosti zapovjednika Bojne. Dosadašnji zapovjednik brigadir Dražen Ressler tom je prigodom svečano predao stijeg BSD-a novoimenovanom zapovjedniku pukovniku Perici Turaliji, donedavnom zapovjedniku Vojnoobavještajne bojne.

Uz pripadnike postrojbe, svečanosti je nazočio izaslanik načelnika GS OSRH viceadmiral Ante Urlić, zapovjednici grana i ostalih zapovjedništava OSRH, predstavnici vojnodiplomatskog zbora, MUP-a, Primorsko-goranske županije te bivši pripadnici BSD-a.

Program proslave započeo je misom u spomen na poginule branitelje, pripadnike specijalnih postrojbi OSRH, u crkvi svetog Ivana Krstitelja u Delnicama, a potom su položeni vijenci i upaljene svijeće u vojarni kod križa uz spomen-sobu posvećenu sedamdeset četvorici specijalaca koji su tijekom Domovinskog rata položili živote za samostalnu Hrvatsku.

Dosadašnji je zapovjednik BSD-a brigadir Dražen Ressler u prigodnom obraćanju uputio čestitke svim pripadnicima postrojbe i naglasio kako BSD iz godine u godinu razvija i podiže svoje sposobnosti te istaknuo njihovo sudjelovanje u međunarodnim vježbama i operacijama potpore miru. Svim je pripadnicima uputio riječi: “Neka vam obuka i dalje bude imperativ jer obuka nema alternativu, a ljudi neka budu važniji od tehnike i opreme. Još više pozornosti posvetite obuci koja prije svega mora biti sigurna i izazovna te borbeno usredotočena.” Ujedno je

istaknuo kako pod svaku cijenu treba nastaviti *commando* obuku i izobrazbu koja treba biti ulaznica u buduće zapovjedništvo specijalnih snaga, kao i suradnju s drugim specijalnim snagama. Novoimenovani zapovjednik pukovnik Perica Turalija, uz čestitke svim pripadnicima na obljetnici, naglasio je kako će se zalagati da postrojba i dalje razvija elitistički duh, duh ponosa i vrhunske osposobljenosti. Istaknuo je kako ga ukazano povjerenje obvezuje na postavljanje i dostizanje najviših

vojnih standarda specijalnih snaga.

U ime načelnika GS OSRH sve je nazočne potom pozdravio i čestitke pripadnicima Bojne uputio viceadmiral Ante Urlić rekavši kako su u proteklih četrnaest godina izrasli u vrhunski obučenu postrojbu na ponos Republike Hrvatske. “Vi ste izvrsno obučeni, profesionalci i elita u svakom smislu riječi,” istaknuo je viceadmiral Urlić. Naglasio je i kako BSD ima izvrsne instruktore koji svojim iskustvom i profesionalnošću pridonose ugledu po-

strojbe te je izrazio uvjerenje kako će postrojba s novim zapovjednikom ne samo zadržati, nego i još više podignuti razinu svojih sposobnosti.

Nakon prigodnih obraćanja, službeni program obilježavanja obljetnice BSD-a nastavljen je uručenjem odlikovanja, nagrada i pohvala najistaknutijim pripadnicima postrojbe, a završen je razgledavanjem taktičko-tehničkog zbora u kojem je predstavljen dio opreme koju BSD koristi u izvršavanju svojih zadaća. ■



20

HRVATSKI
VOJNIK

broj 456 / 12. rujna 2014.

ESKADRILA AVIONA 93. ZB



VEĆ PET MJESECI NA OBUCI U ESKADRILI AVIONA NALAZE SE PILOTI KRALJEVSKOG ZRAKOPLOVSTVA SULTANATA OMAN. PROŠLI SU TEMELJNO, AKROBATSKO I INSTRUMENTALNO LETENJE TE SU ZAPOČELI NAVIGACIJSKO LETENJE, A OBUKU JE DOSAD USPJEŠNO ZAVRŠILO TRINAEST OMANSKIH STUDENATA. NJIHOVA BI OBUKA TREBALA ZAVRŠITI U PROSINCU

OMANSKI PILOTI NAVIGACI





“Više smo nego zadovoljni onim što su pokazali omanski studenti kao i našim nastavnicima letenja kojima je ovo prvi put da nastavu provode na engleskom jeziku,” kazao je bojniki Robert Ribarić, zamjenik zapovjednika Eskadrile aviona 93. zb te dodao kako postoji i ideja da se i nastava s našim pilotima-kadetima organizira na engleskom jeziku

Leida PARLOV, snimio Tomislav BRANDT



ZAPOČELI KRALJEVSKO LETENJE

Piloti Kraljevskog zrakoplovstva Sultanata Oman već su pet mjeseci na obuci u Eskadrili aviona 93. zb HRZ-a i PZO-a. U tom su razdoblju završili temeljno, akrobatsko i instrumentalno letenje te su započeli navigacijsko letenje. Dosadašnju obuku uspješno je završilo trinaest omanskih studenata dok njih trojica nisu dostigli standarde za nastavak obuke. Satnik Edvard Krišto, jedan od voditelja obuke, pojasnio je kako se rad studenata svakodnevno prati i analizira. Osim naših nastavnika letenja u tome sudjeluju i dva omanska instruktora. Svaki od studenata je nakon leta upoznat s mišljenjem nastavnika o tome kako je odradio zadaću, a odluka o tome tko je, a tko nije u standardu donosi se zajedno s omanskim instruktorima. “Jedan od principa obuke jest da nakon letenja zajedno s omanskim instruktorima analiziramo što se tog dana napravilo, kako je svaki pojedini pilot odradio zadaće, tko je u standardu, a tko nije i što treba napraviti da se onaj koji nije dovede u standard. To je jedan kontinuirani proces praćenja studenata,” napominje satnik Krišto.

S pilotima se radi individualno. U obuci je angažirano osam nastavnika letenja i dva voditelja.

Prije svakog leta nastavnik sa svojim studentima provjeri kako su pripremljeni za letačke aktivnosti. Nakon toga je zajednički briefing na kojem se studenti ispituju detaljno o letu koji im slijedi, a onaj koji nije spreman za let može dobiti i zabranu letenja za taj dan. Nakon leta nastavnik i pilot analiziraju kako je proteklo letenje, a ako je bilo nekih većih

nedostataka radi se zajednička analiza. Nastavnici se potom pripremaju za sljedeći dan te individualno sa svakim pilotom rade pripremu za sljedeći dan. Svaki od omanskih pilota do sada ima pedesetak sati naleta, od 150 koliko trebaju imati na kraju obuke. Upravo sada im slijede razdjeli obuke s najviše letenja tako da će se planirani broj sati naleta i realizirati. Nakon navigacijskog, očekuju ih razdjeli grupnog te potom noćnog letenja. Obuka se odvija planiranom dinamikom, a jedina otežavajuća okolnost do sada bilo je loše vrijeme koje ih prati od samog početka.

Iako se našim nastavnicima u njihovu radu nije nešto bitno promijenilo, najveća je promjena provođenje nastave na engleskom jeziku, ipak je ovakva suradnja zahtijevala i određene prilagodbe. Pojedini segmenti letenja prilagođavali su se zahtjevima omanske strane, ali pritom se ni u jednom segmentu nije narušio program obuke niti se odstupalo od zadanih standarda. Satnik Krišto ističe kako su se omanski piloti trebali prilagoditi našem terenu. No, kaže kako je dobro što su na obuku u Hrvatsku

došli odmah nakon selekcijskog letenja kad su letjeli samo u zoni aerodroma tako da im je prilagodba na naš teren bila mnogo lakša. Trebali su se priviknuti i letjeti u civilno kontroliranom zračnom prostoru. S obzirom na to da se kod nas leti u zoni aerodroma gdje ima dosta civilnog zračnog prometa komunikacija tijekom leta je dvosmjerna što je dosta složeno. To je posebno došlo do izražaja u instrumentalnom letenju. No, omanski piloti smatraju da je to za njih još jedna dodatna vještina koju su usvojili, dobro iskustvo i veliki plus u obuci. Ovim oblikom suradnje zadovoljna je i omanska strana. “Ovo je prvi put da radimo i surađujemo s hrvatskim ratnim zrakoplovstvom. Mislim da obje strane rade odličan posao,” kazao nam je omanski instruktor letenja satnik Talal Abdullah Amer Al aamri. Napomenuo je kako je to za omanske pilote prilika da se prilagode novom okruženju, uvjetima, pravilima. Ističe i kako su do sada njihova očekivanja ispunjena te je siguran da će cilj i ostvariti. “Obuka se provodi kako je i planirana. Instruktori su postavili doista dobre standarde,

iskusni su, problema u komunikaciji nema.”

Ova je suradnja iskorak i za Eskadrilu aviona 93. zb. “Drago mi je što imamo priliku pokazati što naši nastavnici letenja mogu i znaju. Ovo je veliko iskustvo za nas i u organizacijskom i provedbenom dijelu,” kazao je bojniki Robert Ribarić, zamjenik zapovjednika Eskadrile aviona 93. zb HRZ-a i PZO-a. Kako bi uspješno i planiranom dinamikom provodili ovu zadaću morali su u Eskadrili napraviti i određene prilagodbe u organizacijskom dijelu. Jedna od njih jest i provođenje obuke u dvije smjene, jutarnjoj i popodnevnoj, te letenje ponedjeljkom koji je do sada bio isključivo tehnički dan.

“Više smo nego zadovoljni onim što su pokazali omanski studenti kao i našim nastavnicima letenja kojima je ovo prvi put da nastavu provode na engleskom jeziku, kazao je bojniki Ribarić te dodao kako postoji i ideja da se i nastava s našim pilotima-kadetima organizira na engleskom jeziku. “Mislim da smo postavili dobre temelje za ovakve aktivnosti ubuduće,” zaključio je. Obuka pilota omanskog ratnog zrakoplovstva trebala bi završiti u prosincu. ■



“Ovo je prvi put da radimo i surađujemo s hrvatskim ratnim zrakoplovstvom. Mislim da obje strane rade odličan posao,” kazao nam je omanski instruktor letenja satnik Talal Abdullah Amer Al aamri. Napomenuo je kako je to za omanske pilote prilika da se prilagode novom okruženju, uvjetima, pravilima. Ističe i kako su do sada njihova očekivanja ispunjena te je siguran da će cilj i ostvariti

✦ VOJARNA "PUKOVNIK MARKO ŽIVKOVIĆ"

ISPRAĆAJ 24. HR

"24. HRVCON POSEBAN JE PO TOME ŠTO ĆE ZAKLJUČITI OPERACIJU ISAF KAO JOŠ JEDNO USPJEŠNO POGAVLJE U POVIJESTI OSRH, A PRIPADNICI SU SPREMNI ZA SVE ZADAĆE I OPCIJE KOJE IH MOGU ČEKATI U AFGANISTANU U OKVIRU OBIJU NATO-ovih MISIJA," REKAO JE ZAPOVJEDNIK KONTINGENTA BRIGADIR SLOBODAN KRATOHVIL. NAIME, DO 31. PROSINCA 2014. KONTINGENT ĆE BITI U SASTAVU OPERACIJE ISAF, A OD 1. SIJEČNJA 2015. TREBAO BI POSTATI DIJELOM NOVE NATO-ove OPERACIJE RESOLUTE SUPPORT

U vojarni "Pukovnik Marko Živković" na Plesu 4. rujna svečano je ispraćen 24. kontingent OSRH (24. HRVCON) u operaciju ISAF. Pripadnike kontingenta, koji su u Afganistan odletjeli 5. rujna u prijepodnevnim satima, na ispraćaju su pozdravili predstavnici MORH-a, Glavnog stožera i zapovjedništava te postrojbi OSRH, na čelu sa zamjenikom načelnika GS OSRH viceadmiralom Antom Urličem. U sastavu 24. HRVCON-a je 85 pripadnika OSRH (većinom Bojne Pauci Gardijske motorizirane brigade Hrvatske kopnene vojske) i 13 pripadnika Vojske Crne Gore. Brigadir Slobodan Kratohvil zapovjednik je kontingenta čiji će vojnici uglavnom djelovati na sjeveru Afganistana i biti smješteni u njemačkom kampu Marmal kod Mazar-e-Sharifa. Do 31. prosinca 2014. kontingent će

biti u sastavu operacije ISAF, a od 1. siječnja 2015. trebao bi postati dijelom nove NATO-ove misije Odlučna potpora (engl. *Resolute Support*). Što se tiče zadaća koje obavljaju pripadnici 24. HRVCON-a, one ponajprije obuhvaćaju savjetničku ulogu u 209. korpusu Afganistanske nacionalne armije (ANA) i u afganistanskoj policiji te zaštitu savjetničkih timova. Dosadašnja će primarna zadaća, zaštita kampa, za ovaj kontingent imati povremeni karakter. Viceadmiral Urlič postrojene je pripadnike kontingenta pozdravio u ime predsjednika Republike Ive Josipovića, ministra obrane Ante Kotromanovića i načelnika GS OSRH generala zbora Drage Lovrića. "Vašim djelovanjem u Afganistanu ne samo da pridonosite jačanju mira i sigurnosti u toj napućenoj zemlji, nego i iz temelja

mijenjate uvjete života njezinih stanovnika," rekao je viceadmiral Urlič. Istaknuvši nove glavne zadaće kontingenta, rekao je: "Misija nije vježba i na terenu nema opuštanja. Očekujem od svih vas strogo poštivanje sigurnosnih procedura i postupaka u provedbi zadaća kako biste sve rizike sveli na minimum te se sretni, živi i zdravi vratili svojim obiteljima." Brigadir Kratohvil naglasio je da je 24. HRVCON poseban po tome što će zaključiti operaciju ISAF kao još jedno uspješno poglavlje u povijesti OSRH, te da su pripadnici spremni za sve zadaće i opcije koje ih mogu čekati u Afganistanu u okviru obiju NATO-ovih operacija. Da bi misija bila uspješna, potrebno je da svi rade svoj posao, od njezine prve do posljednje sekunde, zaključio je zapovjednik kontingenta. ■



NOVI ŠATORI

Zadnje su dane uoči polaska u Afganistan vojnici i vojnkinje iz 24. HRVCON-a proveli u šatorskom gradu podignutom za njih u vojarni "Pukovnik Marko Živković". Riječ je o pravom terenskom vojnom kampu koji je činilo deset šatora američke tvrtke Alaska. Vojnici su izrazili zadovoljstvo uvjetima smještaja jer su šatori izvanredno čvrsti i pogodni za vojne zadaće, ali i udobni, s dostupnom električnom energijom, ventilacijom, klimatizacijom i grijanjem te odgovarajućim podnicama. Kapacitet jednog šatora je 14 kreveta, a zanimljivo je da, unatoč svim nabrajenim karakteristikama, postavljanje jednog šatora traje tek nešto više od pola sata! Šatori su dio inventara Zapovjedništva za potporu, a uspješnu su premijeru imali tijekom djelovanja OSRH u područjima pogođenim ovoproljetnom katastrofalnom poplavom u istočnoj Slavoniji



U sastavu 24. HRVCON-a je 85 pripadnika OSRH (većinom Bojne Pauci Gardijske motorizirane brigade Hrvatske kopnene vojske) i 13 pripadnika Vojske Crne Gore

Napisao i snimio Domagoj VLAHOVIĆ

HRVCON-a U ISAF



Da bi misija bila uspješna, potrebno je da svi rade svoj posao, od njezine prve do posljednje sekunde, kazao je zapovjednik kontingenta brigadir Slobodan Kratochvil



DVIJE PREMIJERE VOZILA

Na međunarodnom velesajmu vojne tehnike MSPO 2014, održanom od 1. do 4. rujna u poljskom Kielcu, njemačka je tvrtka Krauss-Maffei Wegmann (KMW) predstavila lako taktičko terensko vozilo namijenjeno postrojbama za specijalna djelovanja. Nazvano je SOV (*Special Operation Vehicle*) i plod je njemačko-poljske suradnje. Razvoj je započeo tijekom 2012. na traženje njemačkih postrojbi za specijalna djelovanja te je vrlo brzo kao osnova odabrano podvozje talijanske tvrtke Bremach.

SOV je terenac modularnog tipa koji je za svega nekoliko minuta moguće pripremiti za različite tipove terenskih zadaća, odnosno za prijevoz teškim transportnim helikopterima (CH-47/CH-53). Dodatni cilj koji je stavljen pred dizajnere vozila njegov je veliki operativni radijus koji iznosi 900 km te balistička odnosno protuminska zaštita. Ovisno o potrebi i opremljenosti može prevesti od tri do šest osoba. Na vozilo je moguće postaviti daljinski upravljiv oružni sustav ili tri nosača za strojnice kalibra 12,7 mm, 7,62 mm, 5,56 mm odnosno za bacače granata kalibra 76 i 40 mm. Pogonski blok čini dizelski motor IVECO zapremnine tri litre i jakosti 125 kW.

Na poljskom je velesajmu predstavljeno i leteće vozilo Vaylon Pegase koje je razvila francuska *start-up* tvrtka Vaylon u suradnji s francuskom obrambenom agencijom DGA, na čijem je štandu vozilo i bilo izloženo.

Vaylon Pegase je lako taktičko terensko vozilo, s dvočlanom posadom, namijenjeno za izvidničke zadaće. Njegova je posebnost da može letjeti na načelu sličnu motornim parajedričarima. Masa vozila iznosi 300 kg, a za uzgon koristi padobransko krilo od 40 m². Pogonski blok čini benzinski motor Rotax 912 jakosti 100 hp (75 kW), koji pokreće posebno dizajniranu Arplastovu četverokraku elisu. Maksimalni vrhunac leta koji Vaylon Pegase može postići iznosi oko 3300 m. Predstavnici tvrtke Vaylon ističu kako u suradnji s francuskom vojskom već neko vrijeme provode terenska testiranja svojeg letječeg vozila.

I. SKENDEROVIĆ



POBOLJŠANI CARL-GUSTAF ZA AMERIČKE SPECIJALCE



IZRAELSKI OPHOD

Svjetski poznat tjednik Jane's potvrdio je vijest da je azerbajdžanska obalna straža naručila šest ophodnih brodova klase Shaldag Mk V i šest odobalnih ophodnih brodova klase Saar 62. Ugovor o gradnji, opremanju i dostavi plovila potpisan je s izraelskim brodogradilištem Israel Shipyards koje je ujedno omogućilo i transfer tehnologije. Aktivnosti su ubrzane od sredine lipnja kad je otvoreno novo vojno-mornaričko



Foto: Saab

Američko je Zapovjedništvo za specijalne operacije (*U.S. Special Operations Command – USSOCOM*) krajem kolovoza potpisalo novi ugovor sa švedskom tvrtkom Saab o kupnji lakih protuoklopnih sustava Carl-Gustaf kalibra 84 mm. Ugovor se odnosi na iduće petogodišnje razdoblje i njegova se vrijednost procjenjuje na 187 milijuna američkih dolara (zasad se ne navode detalji o ukupnom broju raketnih bacača ni o količini pratećeg streljiva). Bit će isporučena nova poboljšana inačica postojećeg sustava Carl-Gustaf M3, koja u američkim postrojbama za specijalna djelovanja ima i oznaku MAAWS (*Multi-role, Anti-armor Anti-Personnel Weapon System*), odnosno u rendžerskim postrojbama ima oznaku RAWS (*Ranger Antitank Weapons System*).

USSOCOM je tijekom proljeća 2013. naručio od Saaba izradu nove inačice Carl-Gustafa M3, pri čemu je zatraženo da raketni bacač ima smanjenu masu, poboljšan optički ciljnički sustav te da se razviju novi tipovi streljiva koji će omogućiti veći domet. Slijedom zatraženog, Saab je ovog ljeta predstavio novu inačicu raketnog bacača čija je masa s deset smanjena na osam kilograma, tijelo skraćeno za nekoliko centimetara, ali sustav nije pritom izgubio na performansama niti je povećan trzaj nakon ispaljenja projektila.

I. SKENDEROVIĆ

Predstavljen je i novi raketni projektil HEAT 655 CS (*Confined Space – CS*) koji omogućuje bolju i sigurniju uporabu u skučenom prostoru, uz povećan domet do 1500 m.

NI BRODOVI ZA AZERBAJDŽAN

brodogradilište u Türkanu, površine 13 000 m² koje zapošljava stotinjak visokospecijaliziranih radnika. Objavljene fotografije novog azerbajdžanskog brodogradilišta prikazuju spomenute brodove u različitim fazama gradnje. Sukladno objavljenim informacijama, pretpostavlja se da je Israel Shipyards bio i nosilac gradnje tog brodogradilišta. Dosad su u Azerbajdžanu izgrađena

dva ophodna broda klase Shaldag Mk V, duljine 32,65 m i istisnine 95 tona (oznake S301 i S302), uporabom kompleta materijala i opreme koje je također isporučilo brodogradilište Israel Shipyards. Pojedini svjetski izvori navode da bi ukupan broj novih ophodnih plovila azerbajdžanske obalne straže mogao narasti do 21 plovne jedinice.

M. PTIĆ GRŽELJ



Foto: Admiralty Shipyard

OPERATIVNOST PRVE VARŠAVJANKE

Rusko je Admiralitetsko brodogradilište porinulo 28. kolovoza treću od ukupno šest naručenih dizelsko-električnih podmornica modernizirane inačice klase Kilo (Projekt 636) poznate pod oznakom Projekt 636.3, odnosno klasa Varšavjanka. Gotovo tjedan dana prije, prva je podmornica spomenute klase, imena Novorosijsk, ušla u operativnu uporabu ruske ratne mornarice.

Podmornice klase Varšavjanka uključuju moderniziranu tehnologiju smanjene radarske zamjetljivosti trupa plovila i akustičnosti, povećan borbeni domet te mogućnost napada na kopnene, površinske i podvodne ciljeve. Spadaju među najtiše na tržištu, a posebno su projektirane za protubrodsku i protupodmorničku borbu u priobalnim vodama.

Osnovna je razlika među spomenutim inačicama klase Kilo u 1500 NM doplova pri podvodnoj brzini od sedam čvorova u korist novije inačice te u znatno tišem radu u odnosu na prethodnice.

M. PTIĆ GRŽELJ

Brodograđevne odlike trupa Varšavjanki očituju se u istisnini od 2300 t, maksimalnoj dubini ronjenja od 350 m, doplov im doseže 6000 NM, a posadu čine 53 člana. U odnosu na podmornice izvornog projekta 636, trup im je produljen za dva građevna rebra odnosno za 1,2 m. Podmornice Kilo imaju šest pramčanih torpednih cijevi kalibra 533 mm namijenjenih paljbi protubrodskih kao i protupodmorničkih teških torpeda serije TEST-71.

Foto: Royal Navy

Britansko ministarstvo obrane razmatra prodaju plovila HMS *Illustrious*, no ne za staru funkciju, nego zainteresiranim stranama koje bi konzervirale brod u Velikoj Britaniji.



RASPREMA ZADNJEG NOSAČA



Foto: Srednje-Nevski

PROTUMINSKA PLOVILA ZA KAZAHSTAN

Kazahstanska ratna mornarica steći će protuminske sposobnosti krajem 2015., nakon što joj rusko brodogradilište Srednjenevski dostavi prvi od dva mala priobalna broda namijenjena protuminskoj borbi oznake Projekt 1750E. Predviđa se da će drugi brod biti isporučen tijekom 2017., a konačan datum ovisi o finalizaciji ugovora o gradnji, opremanju i isporuci. Plovila će biti

izgrađena od staklom ojačanog kompozitnog materijala, istisnine 165 t i duljine 32,5 m. Bit će opremljena ruskim sustavom zapovijedanja i nadzora Diez-1750E, minolovnim sonarom dužne frekvencije RESON SeaBat tvrtke Teledyne i sustavom za lociranje i uništavanje mina ECA Robotics.

M. PTIĆ GRŽELJ

HMS Illustrrious, zadnji preostali nosač zrakoplova britanske Kraljevske ratne mornarice klase Invincible, službeno je stavljen u raspremu 28. kolovoza u luci Portsmouth. Nedavno moderniziran nosač helikoptera HMS Ocean postao je tako najveće plovilo u britanskoj mornarici, odnosno nositi će naziv flotnog admiralskog broda do 2017. kad se očekuje ulazak u operativnu uporabu prvog nosača zrakoplova Queen Elizabeth.

Nosač zrakoplova HMS Illustrrious porinut je 1978. kao drugi brod u klasi nosača zrakoplova Invincible. Kao i sestrički brod HMS Ark Royal, prošao je veliki remont tijekom 2010. i 2011. kako bi imao sposobnost nošenja helikoptera tipa Merlin. Vrijednost izvršenih radova i preinaka procijenjena je na 120 milijuna funti. Remontni radovi i preinake obuhvaćali su nadogradnje komunikacijskog sustava i sustava naoružanja te obnovu prostora za posadu. Sletna paluba prilagođena je potrebama helikopterskih manevra, a plovilo je ujedno i zapovjednog karaktera pri čemu je promijenjen vanjski vizualni identitet dodavanjem još jednog (trećeg) jarbola namijenjenog komunikacijama. Pramčani dio palube promijenjen je u tzv. *ski-jump* rampu kako bi se postojećim zrakoplovima tipa Harrier, kao i novima tipa GR9 koji trebaju uskoro ući u operativnu uporabu, omogućilo polijetanje.

M. PTIĆ GRŽELJ



Foto: Saab

NORVEŠKA NARUDŽBA GAMER SIMULATORA

Ministarstvo obrane Norveške sklopilo je krajem kolovoza ugovor sa švedskim Saabom o isporuci novih simulacijskih sustava. Za iznos od 142 milijuna švedskih kruna naručeni su GAMER simulacijski sustavi za borbeno oklopna vozila, koji spadaju u zadnju generaciju dobro poznatog Saabova simulacijskog sustava BT46.

GAMER je laserski dvosmjerni simulacijski sustav koji može u stvarnom vremenu simulirati balistiku i vrijeme leta ispaljenog projektila te uz visoku razinu preciznosti simultano slati podatke o pogotku ciljaču i meti na koju je bio izvršen napad. BT46 laserski simulacijski sustavi kreirani su s ciljem podizanja razine obučenosti

i operativnosti posada raznih oružnih sustava, uz istodobno znatno smanjenje troškova obuke i vojnih vježbi. BT46 je iznimno prilagodljiv različitim tipovima oružnih sustava. Tako je primjerice Njemačka proteklih godina uspješno integrirala BT46 u svoj obučni koncept AGDUS (*Ausbildungsgerät Duellsimulator*) u kojem se primjenjuje na bacačima granata 40 mm, na različitim tipovima oklopnjaka poput Leoparda, Mardera, Luchsa, Wiesela MK, Wiesela TOW, Fenneka i Boxera, na protuoklopnim sustavima Milan i Panzerfaust 3 te na lakom izvidničkom borbenom helikopteru PAH-1.

I. SKENDEROVIĆ



Foto: Airbus Group



Foto: Airbus Group

Radar Cobra u okviru konzorcija EADS (danas Airbus Group) zajednički je razvilo nekoliko europskih država. Na lijevoj fotografiji radar je u stanju pripravnosti, dok je na desnoj sklopljen i tako je kamionu omogućeno stabilno kretanje

Zapovjednici na prvim crtama bojišta traže od protutopničkih radara da im pruže većinu potrebnih informacija za donošenje adekvatnih odluka, i to brzo, u svim uvjetima, i o svim ciljevima na što većim daljinama. Oni također traže lakše prijenosne radare, ali ne na račun dometa detekcije, koji njima povećava raspoloživo vrijeme za akciju, odnosno reakciju na prijetnju



RADARI ZA PROTUTOPNIČKU PALJU

Klasični zahtjevi za brzo i točno lociranje neprijateljskog topništva i brz i siguran prijenos relevantnih podataka do vlastitih topničkih zapovjednih središta nisu više dovoljni. Neprijateljsko okruženje na suvremenoj bojišnici podrazumijeva da će i sami radari za otkrivanje topničkih položaja postati prioritetni ciljevi, tako da povećanje njihove vjerojatnosti preživljavanja postaje imperativni zahtjev. Preživlja-

▲
Za britansku vojsku Saab je razvio inačicu radara ARTHUR nazvanu *Mobile Artillery Monitoring Battlefield Radar (MAMBA)*. Britanci su ga uspješno koristili u misijama u Iraku i Afganistanu. Fotografija je iz Al Amaraha, Irak, a radar u službi 5. regimente Kraljevskog topništva postavljen je na vozilo BV-206

vanja protutopničkih radara u uvjetima suvremenog ratovanja uključuje ponajprije povećanje otpornosti na učinak elektroničkih protumjera, ali i smanjenje vjerojatnosti presretanja tj. otkrivanja radarskog snopa. Traži se i smanjenje ranjivosti na djelovanje proturadarskih projektila, fragmente granata te

povećanje otpornosti na paljbu iz lakog oružja. Podrazumijeva se i kompletna zaštita od EMP (elektromagnetskog impulsa nuklearne eksplozije) kao i NBK zaštita. Učinkovito zadovoljiti svim ovih zahtjevima nije jednostavno, tako da se, uvažavajući složenost postavljenog problema, razvoju suvremenog protutopničkog radara na Zapadu krenulo zajedničkim naporom Francuske, Njemačke, Velike Britanije

Operater francuske kopnene vojske iz 1. topničke regimente za zapovjednim pultom radara Cobra. Francuzima je isporučeno deset primjeraka radara, dvanaest Nijemcima, a sedam Britancima



Foto: Ministère de la Défense

ni lanser raketa) s ciljem osiguranja učinkovitog protutopničkog djelovanja.

SAMO JEDAN OPERATER

Sustav se sastoji od aktivne radarske antene s faznom rešetkom, prijamnika i procesora signala te nadzornih i signalnih modula. Cijeli sustav se integrira u kontejnersko sklonište koje pruža potpunu EMP, NBK zaštitu kao i zaštitu od direktne paljbe lakog oružja, te tako omogućava rad u blizini bojišnice. Ovaj kontejner se smješta na autonomno vozilo 6x6 ili 8x8. Predviđena su dva operatera, iako je u automatskom modu rada dovoljan i jedan operater. Radarski sustav u roku od pet minuta od zaustavljanja vozila postaje potpuno operativan, a obustavljanje rada i spremnost za pokret ostvaruje se za manje od dvije minute. COBRA radi na C bandu (0.5 do 1 GHz) koji potpuno pokriva. Antena s elektronički skeniranom faznom rešetkom ima površinu od 4.5 m², a njezina se površina sastoji od više od 3000 aktivnih GaAs modula, koji su razvrstani u skupine po četiri radi lakšeg održavanja. Svaki ovaj sklop se naziva *quadrapack*. U usporedbi s tzv. pasivnim antenama kod kojih svaki zračeći element ne generira vlastitu izlaznu snagu, nego je dobiva iz transmitera, aktivna je antena mnogo pouzdanija. Naime, degradacija performansi zbog otkaza pojedinih modula postupna je i progresivna, a ne katastrofalna (tj. ne rezultira trenutačnim otkazom cijelog sustava). Takva je antena također manja, a i zahtjevi za hlađenje su manje rigorozni. Cijela potrošnja je reducirana s 50 kW (za transmitterski pokretanu antenu) na oko 30 kW. Antena je stabilna i nije povezana za sustav rotacije koji bi određivao vremensko razdoblje skena.

BEZ LAŽNIH UZBUNA

COBRA pokriva 145° u azimutu i 30° u elevaciji, a taj se sektor po potrebi može reducirati ili djelomice prekriti kako bi se reducirale lažne uzbuje. COBRA pokriva svoj sektor koristeći tehnike pseudoslučajnog skeniranja. Radar detektira i prati projekte u letu i zbog toga neprekidno motri horizont kako bi što ranije detektirao projekte. Unutar nekoliko tisućitih dijelova sekunde nakon zahvata jednog ili više ciljeva COBRA skenira i odbacuje određeni broj lažnih uz-

buna i izračunava putanje. Ovaj se stupanj javlja u obliku diskontinuiranih sekvenci a može potrajati i do 12 sekundi nakon čega su rezultati prezentirani zapovjednom mjestu. Nakon otprilike tri minute radar može odrediti središnja mjesta (položaje) do 40 neprijateljskih bitnica, odnosno oko 320 topničkih oružja koja pucaju u njegovu području nadzora. Preciznost određivanja položaja je proporcionalna fizičkoj veličini projektila koji se detektira, a u najgorem slučaju ne prelazi nekoliko desetaka metara. COBRA koristi inercijalni laserski žiroskopski navigacijski sustav za određivanje položaja, a domet detekcije ovisi o tipu i kalibru projektila: za minobacače 81 mm do 120 mm je do 20 km, dok je više od 25 km za granate 122 mm i 155 mm kao i rakete kalibra iznad 100 mm.

U pogledu elektroničkih protuprotumjera COBRA ima izvrsne mogućnosti koje uključuju frekventnu agilnost, potiskivanje sekundarnih reznjeva i korištenje uskih asimetričnih snopova. Za zaštitu od proturadijacijskih projektila COBRA može koristiti tehnike koje se kreću od potpunog iskapčanja pa do emisije zavaravajućih signala. Osim toga emisije su vremenski ograničene tako da smanjuju rizik otkrivanja. U taktičkom je rasporedu predviđeno da po dvije COBRA jedinice dođu na jednu MLRS brigadu, a način uporabe je takav da jedna jedinica obavlja nadzor i otkrivanje dok je druga u pokretu. Radar je potpuno kompatibilan s *Artillery Systems Cooperation Activities – ASCA* u čijem sastavu djeluju sljedeći topnički sustavi: njemački ADLER, francuski ATLAS, britanski FC BISA i talijanski SIR/SIF.

LOV NA TOPNIŠTVO

Švedska je razvila jedan od najsuvremenijih topničkih izvidničkih radara - ARTHUR (**ART**illery **HU**nting **RA**dar), koji se proizvodi u tri inačice, A, B i C. Sustav koristi pulsirajući doplerski radar s faznom rešetkom i radi u frekventnom opsegu C. Radar je proizvela tvrtka Saab Group. ARTHUR detektira neprijateljsko topništvo praćenjem projektila u letu. Početni ARTHUR Mod A može pronaći topničko oružje na 15-20 km i minobacače 120

IZRAELSKO RJEŠENJE

Višenamjenski radar ELM-2084 služi i za topništvo i za protuzrakoplovnu obranu. Detektira minobacače, topničke projekte i rakete, određuje mjesto ispaljenja na udaljenosti 100 km kao i mjesto pada projektila. Sposoban je registrirati do 200 ciljeva u minuti s pogreškom od 0.25% CEP. Pokriva područje od 120 stupnjeva.



Foto: IAI Elita

(II. DIO)

UBU

i indirektno Sjedinjenih Američkih Država. Tako je nastao program COBRA (*C*ounter *B*attery *R*Adar). U operativnu uporabu uveden je 2005. godine. Kod COBRA-e se podrazumijeva pouzdano identificiranje položaja ne samo oružja kratkog dometa i visokih putanja, kao što su minobacači, nego i dalekometnog topništva i raketnih projektila iz višecijevnih lansera. Predviđen je rad u sprezi sa sustavom MLRS (višecijev-

KOPNENA VOJSKA



Foto: Vektor



Foto: mostrela.com

mm na 30-35 km s mogućom pogreškom od 0,45%. To je dovoljno točno za učinkovitu protutopničku paljbu prijateljskih topničkih postrojbi. ARTHUR može djelovati kao samostalan radar srednjeg dometa lociranja oružja ili dalekometni radar lociranja oružnih sustava, kada se sastoji od dva do četiri radara koji rade u koordinaciji. Ova fleksibilnost omogućuje sustavu održavati pod stalnim nadzorom područje interesa.

Nadograđen ARTHUR Mod B (MAMBA) ispunjava zahtjeve britanske vojske za lociranje topova, minobacača ili raketa. Može pronaći topove na 20-25 km i minobacače 120 mm na 35-40 km s vjerojatnom pogreškom od 0,35%. MAMBA-u je uspješno koristila britanska vojska u Iraku i Afganistanu. ARTHUR Mod C ima veću antenu, a može detektirati oružje na 31 km, minobacače na 55 km i rakete na 50 do 60 km, ovisno o njihovoj veličini, i pronaći 100 ciljeva u minuti s CEP 0,2% za topove i rakete i 0,1% za minobacače. Sposoban je otkrivati do 100 projektila u minuti na daljini do 60 km, s kutom promatranja od 120 stupnjeva. Točnost određivanja topničkih položaja protivnika je do dva metra, a vrijeme otkrivanja mjeri se s nekoliko sekundi. Sustav ARTHUR smješten je na gusjeničaru BV206, ili na kamionu. Ovaj radar omogućava kopnenim snagama rano upozorenje i precizno lociranje neprijateljske topničke paljbe. Sustav također može izračunati mjesto udara neprijateljskih projektila dok su još u letu i upozoriti vlastite snage na ciljanoj

● **Poznati ruski radar 1L219, čije je NATO ime Zoopark-1 (sasvim gore) i njegov moderniji nasljednik 1L260 (Zoopark-1M, gore)**

● **Francuska COBRA, originalno također iz sastava 1. topničke regimente kopnene vojske, u UN-ovim bojama u mirovnoj misiji UNIFIL u Libanonu**

Promotivna Saabova fotografija sustava ARTHUR postavljenoj na kamion Iveco. Promidžba se izgleda isplatila, jer je radar izvezen u više od deset zemalja



području. S pretraživanjem je moguće i istodobno pratiti nekoliko ciljeva.

IZ INSTITUTA STRELA

Povijest uporabe radara u sovjetskom, a zatim ruskom topništvu može se pratiti unatrag tridesetak godina. Vešana je za istraživački institut Strela u Tuli, koji je jedan od vodećih ruskih radarskih središta. Razvio je niz radara za nadzor bojišnice: SNAR-10, PSNR-5 (CREDO) kao i novije RP-100 i RP-200, ali i radar za otkrivanje položaja minobacača i topništva ARK-1 (RHYS). Serijska proizvodnja počela je 1981., a 1985. godine i proizvodnja modernizirane verzije ARK-1M. Taj je sustav bio sposoban otkriti položaje minobacača, topova i raketno topništvo na daljini od devet do šesnaest kilometara. Koristio je digitalni računar 1V57, radio je potpuno autonomno, a nalazio se na prohodnom gusjeničnom transporteru MT-LB-u. Uskoro se, u neovisnoj Rusiji, javila potreba za učinkovitijim protutopničkim radarom. Kao rezultat višegodišnjeg razvoja pojavio se protutopnički radar s 3D faznom rešetkom s oznakom 1L219, čije je NATO ime Zoopark-1. Protutopnički radar 1L219 ušao je 1993. u serijsku proizvodnju, a može se smatrati istom kategori-



Foto: Ministère de la Défense



Foto: npostrel.com

Sovjetski radar za otkrivanje položaja minobacača i topništva ARK-1 (RHYS) čija je serijska proizvodnja počela 1981. godine

HRVATSKI VOJNIK
broj 456 / 12. rujna 2014.

31

Foto: Saab Group

na na stražnjem dijelu vozila na okretnom postolju, a u radu je podignuta do ukupne visine od 5.3 m. Maksimalna debljina oklopa je 15 mm, tako da posadi pruža zaštitu od fragmenata granata i lakog naoružanja. Zaštita uključuje NBK i EMP zaštitu.

NADZOR BESPOSADNIH LETJELICA

Radar radi na H bandu. Antena se sastoji od 3320 faznih elemenata organiziranih u 104 modula s brzim prekapčanjem snopa. Elektroničko skeniranje antene pokriva sektor od 90° u azimutu i 40° u elevaciji, a može se postavljati u rasponu azimuta većem od 180°. Radar može pratiti simultano do 12 ciljeva, odnosno identificirati do 20 topničkih položaja u minuti u području 10-15 km. Maksimalni domet (za raketne projektile) je 45 km. Potrošnja energije je 30 kW, a polumjer kretanja vozila 500 km.

Sustav 1L219 ima mogućnost nadzora i korekcije vlastite topničke paljbe, a također može nadzirati let triju besposadnih letjelica, kao i nadzirati zračni promet u krugu 80 km. Posadu čine tri vojnika, a vrijeme prijelaza iz hodnog u operativno stanje je pet minuta. Najmoderniji ruski topnički izvidnički radar danas je Zoopark-1M (1L260). On koristi najsuvremeniju elektroničku opremu koja omogućava samostalan rad i prijenos podataka u sustav za upravljanje i vođenje topničke vatre. Sustav koristi faznu rešetku i može otkrivati projektele na daljini od 40 kilometara pod kutom promatranja od 90 stupnjeva. Može pratiti

jom kao i američki AN/TPQ-36 i 37, s time da mu performanse nadilaze performanse "tridesetšestice" i bliže su njegovu nasljedniku. Pritom je 1L219 kompaktniji i pokretniji, jer su za transport AN/TPQ-37 potrebna tri vozila, dok je sustav 1L219 montiran na jednom vozilu - standardnom podvozju MT-LB. Ukupna težina radarskog sustava je 4 t, uključujući operatorske konzole, antenu s faznom rešetkom, komunikacijsku i navigacijsku opremu. Ukupan sustav zajedno s vozilom teži 14 tona. Ukupna duljina je 7.8 m, širina 2.85 m, a visina (sa sklopljenom antenom) 1.86 m. Antena je smješte-



Foto: army.cz

ARTHUR u svojem popisu opreme ima i vojska Češke Republike, čiji vojnik promatra podatke na zaslonu na zapovjednom pultu radara. Česi imaju tri radara koje su postavili na kamion Tatra 815 26WR45 4x4

do dvanaest projektila i odrediti položaj oružja s točnošću od 35 metara. Smješten je na gusjeničnom MT-LB-u, a u komplet spadaju i mobilna radionica za održavanje i prijenosni agregat, koji se nalaze na vozilu "URAL-43203".

SUVREMENE OKOLNOSTI

Razvoj suvremenog topništva rezultirao je povećanjem dometa, preciznosti i brzine paljbe, ali i većom mobilnošću oružja. Dodamo li tome pojavu inteligentnog streljiva dobili smo zastrašujuću sliku goleme prijetnje suvremenog topništva. Metode otkrivanja položaja neprijateljskog topništva dobile su razvojem radara za otkrivanje topničkih položaja značajan poticaj i čvrst temelj daljnjeg razvoja. Moderni topnički radari mogu raspoznati granatu na daljini od 30 km, a rakete i minobacačke mine na daljini većoj od 50 km, pod uvjetom da je njihova trajektorija dovoljno visoka da bi je radar mogao primijetiti. Osim otkrivanja položaja topništva protivnika, suvremeni radari mogu pratiti paljbu vlastitog topništva, obavljaju nužne korekture, a u određenim uvjetima i upozoravaju postrojbe o mogućoj topničkoj paljbi po njima. No, radari su ranjivi ciljevi visoke vrijednosti; oni se mogu lako otkriti i locirati ako neprijatelj ima potrebnu ELINT (Electronic intelligence) / ESM (Electronic Support Measures) sposobnost. Posljedice ove detekcije su vjerojatni napad topničkom paljbom ili iz zrakoplova ili ECM (Electronic Counter Measures). Postavljanjem radara pojedinačno te čestim premještanjem smanjuje se izloženost napadu. Međutim, u malim područjima prijetnji, oni se mogu premješati i implementirati u klustere kako bi se osigurao sveobuhvatni nadzor. U nekim drugim okolnostima, posebno u borbi protiv pobunjenika, gdje postoji prijetnja od izravne ili neizravne paljbe na kratkom dometu, radare treba rasporediti u branjena mjesta, ali se ne trebaju premješati, osim ako nije potrebno pokrivati drugo područje. Zapovjednici na prvim crtama bojišta traže od protutopničkih radara da im pruže većinu njima potrebnih informacija za donošenje adekvatnih odluka, i to brzo, u svim uvjetima, i o svim ciljevima na što većim daljinama. Oni također traže lakše prijenosne radare, ali ne na račun dometa detekcije, koji njima povećava raspoloživo vrijeme za akciju, odnosno reakciju na prijetnju. ■

PRECIZNOST ODREĐIVANJA POLOŽAJA

Preciznost određivanja položaja topništva protivnika veća je ako se zahvati segment trajektorije koji je bliži oružju. Moderni sustavi mogu odrediti položaj s preciznošću CER (Circular Error Probability) između 0,3-0,4 posto daljine otkrivanja. To znači da što je radar bliži položaju oruđa protivnika, preciznije se može odrediti njegov položaj. Na primjer, na daljini do 10 km, položaj će biti određen s točnošću od 35 m, dok će na daljini od 20 km iznositi 60 metara. Stariji radari rade u frekventnom opsegu X (8-12 GHz), a suvremeni najčešće u frekventnom opsegu C (500-1.000 MHz), odnosno S (2-4 GHz).

VOJNI MUZEJI



DOM VOJNE POVIJESI

Ubrzan razvoj ratnog zrakoplovstva tijekom Prvog svjetskog rata inicirao je i veću potrebu za obukom letačkog sastava. To je bio temeljni povod ustrojavanja zrakoplovne baze Duxford (No. 35 Training Depot Station) kao obučnog središta za pilote Kraljevskog ratnog zrakoplovstva. Uz obuku pilota, određeno je da u Duxfordu budu smještene i tri eskadrile pr-

▲
Središnji dio muzejskog postava AirSpace koji ima i dodatni naziv - The British Aircraft Collection

vih britanskih strateških bombardera Airco de Havilland DH.9. Zrakoplovna baza smještena je u župi Duxford i nalazi se 11 km južno od poznatog sveučilišnog grada Cambridgea. Do kraja Prvog svjetskog rata u Duxfordu je školovano 126 pilota, a nakon toga služi u prvom redu kao baza za prihvata eskadrila aviona (borbenih, bombarderskih i izvidničkih) koje su

se povlačile s kontinentalnog dijela Europe.

Duxford dobiva 1920. novi zamah kao obučno središte, ustrojava se kao No. 2 Flying Training School i počinje sustavnije školovanje vojnih pilota. Letačka obuka provodi se na avionima Avro 504, Airco de Havilland DH.9, Bristol F.2 Fighter i Sopwith 7F.1 Snipe. To razdoblje

Postav muzeja IWM Duxford, koji čini više od 200 raznih tipova zrakoplova, raznih vojnih vozila te manjih vojnih plovila, razmješten je u osam tematskih cjelina u osam različitih objekata na više lokacija unutar letjelišta

Napisao i snimio Igor SKENDEROVIĆ



Engleski bombarder iz Prvog svjetskog rata Aircro DH9



Muzejski postav *Flying Aircraft* čini hangar u kojem se u letnom stanju održavaju avioni iz Drugog svjetskog rata

RAF-ova zrakoplovna baza Duxford bila je iznimno važan dio brojnih događaja tijekom Prvog, a posebice Drugog svjetskog rata. Međutim, svoj kulturni status na svjetskoj razini stekla je kad je postala sastavni dio Carskog ratnog muzeja iz Londona (*Imperial War Museum London*), čime je transformirana u jedan od najprestižnijih zrakoplovnih muzeja u svijetu - *Imperial War Museum Duxford*

VESTI

obilježava i povezivanje sa Sveučilištem u Cambridgeu što će uroditi brojnim uspješnim istraživačko-razvojnim projektima na području dizajna zrakoplovne tehnike. S ciljem promicanja zrakoplovstva i službe u OS-u, ustrojen je i Cambridge University Air Squadron. Riječ je o pilotskoj eskadrili koja je djelovala do početka Drugog svjetskog rata,

a popunjavali su je sveučilištarczi iz Cambridgea koji su letjeli na avionima Bristol F.2 Fighter.

NOVA ULOGA

Temeljem novog preustroja Kraljevskog ratnog zrakoplovstva, Duxford se 1924. prenamjenjuje u zrakoplovnu bazu koja se više neće baviti školovanjem pilota, nego će biti baza eskadrilama borbenih aviona. Takvu će funkciju zadržati do 1961. kad prestaje postojati kao vojna operativna zrakoplovna baza. Novu ulogu prati i popuna novim avionima: tako u Duxford dolazi Gloster Grebe, Armstrong Whitworth Siskin, Bristol Bulldog te Gloster Gauntlet. Dvadesetih i tridesetih godina prošlog stoljeća ugled Duxforda izrazito raste što rezultira time da prvo opremanje RAF-a novim tipom borbenog aviona Supermarine Spitfire započne upravo ondje. U kolovozu 1938. prva su tri Spitfirea Mk I isporučena 19. eskadrili borbenih aviona koja je dotad letjela na dvokrilcima Gloster Gauntlet.

Kraljevsko ratno zrakoplovstvo uvelo je 1918. teritorijalni ustroj kako bi moglo brže i fleksibilnije upravljati eskadrilama u obrani svojeg zračnog prostora, a takav ustroj ostaje do Drugog svjetskog rata. Zrakoplovna baza Duxford tako postaje sjedištem sektorskog zapovjedništva (*No. 12 Group*), kojem je uz Duxford bilo podređeno još 11 okolnih zrakoplovnih baza. U Duxfordu su prije početka Bitke za Britaniju bile smještene eskadrile borbenih aviona: 19., 611., 242. (tzv. kanadska, kojom je zapovijedao glasoviti engleski pilot Douglas Bader), 310. (tzv. češka) i 302. (tzv. poljska). Navedene eskadrile opremljene avionima Hawker Hurricane i Supermarine Spitfire brzo stječu velik ugled u sklopu RAF-a te dobivaju zajednički naziv *Big Wing* kojim također zapovijeda Douglas Bader. Dana 15. rujna 1940., koji se smatra vrhuncem zračnih borbi tijekom Bitke za Britaniju, eskadrile iz sastava *Big Winga* nanijele su više od četvrtine gubitaka njemačkom Luftwaffe.

NAPAD NA DIEPPE

Uz eskadrile *Big Winga*, posebnost zrakoplovne baze Duxford tijekom tog razdoblja čine i druge postrojbe. Jedna je od njih Radio Maintenance Unit koja je bila zadužena za kalibriranje i održavanje mreže radara uz obalni pojas Engleske što je bilo iznimno važno za njezinu obranu. Djelovala je i eskadrila *Enemy Aircraft Flight* koja je bila popunjena zarobljenim njemačkim avionima Messerschmitt Bf 109, Junkers Ju 88, Heinkel He 111, a služila je za poboljšanje savezničke taktike zračnih borbi odnosno za poboljšanje dizajna novih tipova savezničkih borbenih aviona. Tijekom jeseni 1941. u zrakoplovnu bazu Duxford na evaluacijske letove stiže novi tip lovca bombardera Hawker Typhoon, predviđenog kao svojevrsna zamjena za borbene avione Hawker Hurricane. Typhoon vrlo brzo potvrđuje svoj veliki potencijal te se u Duxfordu ustrojava cijela zrakoplovna pukovnija popunjena isključivo tim tipom aviona. Prvo su borbeno djelovanje Typhooni imali u kolovozu 1942. kao potpora napadu na francuski Dieppe, što je bio prvi saveznički pokušaj invazije na Francusku.

GOSTI IZ SAD-a

Novu stranicu povijesti tijekom 1943. otvara dolazak američkog ratnog zrakoplovstva (*United States Army Air Forces — USAAF*), kad se u Duxfordu smješta 82., 83. i 84.

VOJNI MUZEJI

eskadrila borbenih aviona iz sastava 78. borbene skupine, koja je bila dijelom 8. zračne armije (*Mighty Eighth*). Američke su eskadrile u prvoj fazi bile opremljene borbenim avionima Republic P-47 Thunderbolt, a u jesen 1944. dobivaju novi tip borbenog aviona North American P-51D Mustang. Temeljna je zadaća eskadrila iz Duxforda bila zaštita američkih bombardera Boeing B-17 i Consolidated B-24 tijekom dnevnih napada na ciljeve diljem Europe, a poslije potpora u operacijama *Overlord* i *Market Garden*.

Nakon Drugog svjetskog rata Duxford se ponovno vraća pod okrilje RAF-a, a tijekom 1947. klipne borbene avione Supermarine Spitfire zamjenjuje prvi britanski mlazni lovac Gloster Meteor. Njega pak sredinom pedesetih godina zamjenjuju mlazni lovci Gloster Javelin i Hawker Hunter kojima su bile opremljene eskadrile borbenih aviona (64. i 65.), tad smještene u Duxfordu.

IDEJE ZA PRENAMJENU

Temeljem preustroja RAF-a krajem pedesetih godina, Duxford je proglašen neperspektivnom lokacijom te od 1961. prestaje funkcionirati kao operativna zrakoplovna baza. Postojale su brojne zamisli o prenamjeni te lokacije u veliki sportski centar, odnosno u kaznionički kompleks. Međutim, tijekom 1969. godine Carski ratni muzej iz Londona (IWM London) uspijeva u traženju da mu se prepusti dio lokacije zrakoplovne baze u koju bi mogao smjestiti dio svoje povijesne građe te nekoliko aviona. Njegov je dolazak u Duxford vrlo brzo prepoznat kao jedinstveno i trajno rješenje kojim će se postići formiranje vojnog zrakoplovnog muzeja (IWM Duxford) uz istodobno očuvanje i predstavljanje bogate povijesti same zrakoplovne baze. Kao partner u projektu stvaranja i funkcioniranja najvećeg zrakoplovnog muzeja u Engleskoj, pridružuje se Vijeće okruga Cambridgeshire (*Cambridgeshire County Council*) te dobrotvorna zaklada Duxford Aviation Society osnovana 1975., a svi su ujedno i operateri letjelišta Duxford koje je i danas aktivno. Ubrzo nakon otvaranja muzej u Duxfordu počinje privlačiti veliku pozornost ne samo u Velikoj Britaniji, nego i u cijelom



English Electric Lightning F.1, prvi britanski nadzvučni lovac

Sačuvan je izvorni izgled glavne sale operativnog središta iz Drugog svjetskog rata

svijetu, a do danas ga je obišlo oko 11 milijuna posjetitelja.

POSTAVI MUZEJA

Svojim tematskim konceptom IWM Duxford prati formu koju je zadao IWM London. U prvom je redu usmjeren na prikaz povijesti oružanih sukoba tijekom XX. i XXI. stoljeća u kojima su bile angažirane oružane snage Velike Britanije i Commonwealtha. Usto, predstavlja postignuća britanske zrakoplovne industrije koja je između dva svjetska rata i dvadesetak godina nakon Drugog svjetskog rata bila izrazito inovativna i produktivna. Postav muzeja IWM Duxford, koji čini više od 200 raznih tipova zrakoplova, raznih vojnih vozila te manjih vojnih plovila, razmješten je u osam tematskih cjelina u osam različitih objekata na

više lokacija unutar letjelišta. Dio tih objekata sam po sebi ima muzejsko-memorijalnu vrijednost, poput prvih hangara Belfast Truss izgrađenih tijekom Prvog svjetskog rata, zgrade operativnog središta izgrađene 1928. ili zgrade kontrole leta izgrađene dvadesetih godina prošlog stoljeća. Glavni su tematski postavi muzeja: *AirSpace*, *Flying Aircraft*, *Air and Sea* (u sklopu kojeg je i postav *Historic Duxford*), *Battle of Britain*, *Conservation in Action*, *1940 Operations Room*, *American Air Museum* i *Land Warfare*.

NAČELA DIZAJNA I LETA

Postav *AirSpace*, koji ima i dodatni naziv – *The British Aircraft Collection*, započinje edukativnim interaktivnim dijelom koji prikazuje temeljna načela aerodinamičkog dizajna različitih tipova zrakoplova te temeljna načela leta. Izloženi su i razni primjerci zrakoplovnog naoružanja te aviomotori, od prvih klipnih motora korištenih na avionima iz Prvog svjetskog rata do turbomlaznog motora Rolls-Royce Trent koji se koristi na suvremenim putničkim avionima. Posebna su vrijednost muzeja izloženi avioni iz Prvog svjetskog rata, primjerice Royal Aircraft Factory R.E.8 (jedini preostali primjerak na svijetu) te Aircro DH.9 i Bristol F.2 Fighter, vjerojatno zadnji primjerci tog tipa. Nastavak pregleda povijesti izvidničkih i borbenih aviona čini: Westland Lysander, Fairey Swordfish Mk III, Avro Anson Mk I, de Havilland Mosquito B35, Supermarine Spitfire Mk 24, Gloster Meteor





Old Flying Machine Company i The Aircraft Restoration Company, koje u muzeju djeluju pod okriljem zaklade Duxford Aviation Society. Jedan je od najpoznatijih izložaka američki bombarder Boeing B-17G Flying Fortress *Sally B* koji je svojedobno bio zvijezda ratnog filma *Memphis Belle* i jedini je primjerak tog bombardera u Europi koji je u letnom stanju.

Tematski postav *Air and Sea* započinje motornim čamcem iz Prvog svjetskog rata *Coastal Motor Boat 4* te torpednim čamcem MTB 71 i minipodmornicom X-51 iz Drugog svjetskog rata. Zrakoplovni je dio predstavljen mornaričkim izvidničkim i borbenim avionima: Fairey Swordfish, Fairey Firefly, Hawker Sea Hawk FB5, de Havilland Sea Venom, de Havilland Sea Vixen, de Havilland Sea Vampire, Fairey Gannet AS6 te Hawker Siddeley Buccaneer S.2B.

AMERICAN AIR MUSEUM

"Muzej u sklopu muzeja", kakvim se može smatrati American Air Museum, izgrađen je 1997. Osnivanjem američkog muzeja u Duxfordu želi se obilježiti posebna veza koju su imale brojne engleske zrakoplovne baze i američko ratno zrakoplovstvo tijekom Drugog svjetskog rata, odnosno želi se trajno obilježiti uspomena na 30 000 američkih zrakoplovaca koji su poginuli tijekom Drugog svjetskog rata, a bili su razmješteni u bazama na tlu Engleske. IWM Duxford s ponosom ističe kako je postav American Air Museuma, koji se sastoji isključivo od američke zrakoplovne tehnike, najreferentniji izvan Sjedinjenih Američkih Država. Primjer toga je i činjenica kako je u Duxfordu izložen izvidnički avion Lockheed SR-71A Blackbird, jedini izvan SAD-a. Uz avione SPAD S.XIII, Boeing Stearman PT-17 i North American Aviation T-6 Texan koji obilježavaju razdoblje Prvog svjetskog rata te godine neposredno nakon njega, postav muzeja nastavlja se avionima iz Drugog svjetskog rata te se može vidjeti: B-17G Flying Fortress, B-24 Liberator, B-25 Mitchell, Douglas C-47 Skytrain, P-47D Thunderbolt, P-51D Mustang, Grumman TBM3 Avenger, B-29 Superfortress. Hladnoratovsko razdoblje predstavljaju avioni: Lockheed T-33, F-86, Hawker Hunter i MiG-a 15) nisu u vlasništvu muzeja, nego privatnih tvrtki kao što je Classic Wings, The Fighter Collection,

F8, Gloster Javelin FAW.9, Avro Canada CF100, British Aircraft Corporation Strikemaster, Hawker Hunter F6, English Electric Canberra B.2, English Electric Lightning F.1, McDonnell Douglas Phantom FGR.2, Hawker Siddeley Harrier GR.3, Panavia Tornado GR.1 te jedan od pretproduktivnih prototipova aviona Eurofighter Typhoon II. U postavu se mogu vidjeti i mornarički avioni odnosno veliki bombarderi: Short Sunderland MR.5, Avro Lancaster Mk X, Avro Shackleton MR.3, Avro Vulcan, Handley Page Victor B.1A, British Aircraft Corporation TSR2. Helikopterski postav čini: Westland Lynx AH.7, Westland Sea King HAS.6, Westland Wasp HAS.1, Westland Wessex HAS.6 te Westland Whirlwind HAS.7.

AKTIVNE LETJELICE

Posebnost je tematskog postava *Flying Aircraft* da su svi izloženi primjerci u letnom stanju te da aktivno sudjeluju u brojnim zrakoplovnim manifestacijama koje IWM Duxford redovito organizira svake godine, počevši od 1973. Dodatna je posebnost ta da izloženi avioni (poput Mustanga, Spitfirea, Hurricanea, Hellcata, Bearcata, Tigercata, Warhawk, Corsaira, Thunderbolta, Hawker Sea Furyja, Catalina, Tiger Motha, Dragon Rapidea, B-25 Mitchell, Bristol Blenheim, Lockheeda T-33, F-86, Hawker Hunter i MiG-a 15) nisu u vlasništvu muzeja, nego privatnih tvrtki kao što je Classic Wings, The Fighter Collection,

Aardvark, Boeing F-15 Eagle, Fairchild-Republic A-10 Thunderbolt II.

KOPNENO RATOVANJE

Zbog ograničenog prostora u londonskom muzeju, odnosno sve većeg broja izložaka koji su ostali skriveni pogledu, u rujnu 1992. u Duxfordu je svečano otvoren paviljon *Land Warfare* posvećen kopnenom ratovanju. Muzejski postav karakteriziraju vrlo atraktivne diorame u kojima je izložena razna vojna oprema, naoružanje, motorna vozila, oklopna vozila te topništvo, korišteni od Prvog svjetskog rata do danas. Može se vidjeti američki kamion FWD iz Prvog svjetskog rata, prvi vojni kamion na svijetu s pogonom na sva četiri kotača koji je u operativnoj uporabi ostao do 1930. Jedan je od važnijih izložaka i engleski tenk Centurion Mk 3 dizajniran krajem Drugog svjetskog rata kao odgovor na njemački tenk Panzer VI Tiger, ali je svoju pravu operativnu uporabu doživio tijekom Korejskog rata.

Uz vojne izložke koji dominiraju u muzeju IWM Duxford, djelovanjem zaklade Duxford Aviation Society izloženo je i nekoliko civilnih. S ponosom se ističe Avro York, vojni transportni avion nastao na osnovi bombardera Avro Lancaster, koji je nakon Drugog svjetskog rata te velike uloge u tzv. berlinskom zračnom mostu 1948./1949., korišten i kao civilni putnički avion. Izložen je i de Havilland Comet 4, prvi mlazni putnički avion na svijetu. U muzeju je i prvi pretproduktivni prototip prvog nadzvučnog putničkog aviona na svijetu BAC/Aerospatiale Concorde, koji je tijekom brojnih probnih letova postavio brzinski rekord za taj tip aviona od 2,23 maha. ■



Bombarderi Avro Shackleton MR.3 i Handley Page Victor B.1A prolaze dugotrajno restauriranje



U postavu *Land Warfare* izložen je dio vojne opreme i naoružanja koji se odnosi na tzv. zaboravljeni rat, odnosno borbe koje su Britanci tijekom Drugog svjetskog rata vodili u Aziji

Kadetsko natjecanje koje se održava na američkom West Pointu nazvano je po uglednoj britanskoj vojnoj akademiji, Sandhurst. Zadnjih je godina u deveteročlanim timovima jedno mjesto obvezno rezervirano za kadetkinju

VOJNA NATJECANJA



Foto: Stjepan Brigljević



Foto: West Point



TKO SU NAJBOLJI VOJNICI NA SV

Posjetite li web-stranicu OSRH, na početnoj ćete stranici vidjeti portret vojnika koji će na tom počasnom mjestu biti još više od pola godine. On je nadnarednik Pero Bertović, pobjednik ovoproljetnog natjecanja za najspremnijeg pripadnika OSRH 2014. godine. Na cilj naporne i izazovne staze na slunjskom poligonu, Bertović je stigao kao prvi ispred svojih kolega, ali i ispred pripadnika hrvatskog MUP-a te stranih oružanih snaga koji su pojačali konkurenciju.

Natjecanje je obnovljeno 2012. i tu je obnovu opravdalo. Promicanje ljudske, vojničke, fizičke i psihičke izvrsnosti, pozitivno nadmetanje, ugled, ali i izvrsna promocija OSRH u svim hrvatskim, pa i nekim stranim medijima,

Nadnarednik Pero Bertović iz Vojnoobavještajne bojne pobjednik je zadnjeg natjecanja za najspremnijeg pripadnika OSRH. Obnovljeno 2012., natjecanje po svim značajkama (sudionici, organizacija, zahtjevnost, međunarodni karakter) zaslužuje biti zapaženo i izvan hrvatskih granica

sve to slijedi iz utrke *Prvi za Hrvatsku*. Dodatnu težinu daje joj činjenica što je organizator OSRH i što sudjeluju isključivo djelatni vojnici i policajci. No, utrka nije hrvatski izum. Razna nadmetanja u vojničkim vještinama i disciplinama sportsko-natjecateljskog tipa postoje već stoljećima. Danas su vojni sportovi i neki miksevi vojničkih disciplina, poput vojnog petoboja, svjetski institucionalizirani kroz Međunarodni odbor za vojni sport (CISM). Ipak, ovom se prilikom nećemo baviti CISM-om. Želimo predstaviti skupinu poznatih i priznatih natjecanja koja su karakteristična po povezivanju svih odlika koje trebaju činiti vrhunskog vojnika. Važno je spomenuti da stoji podatak da upravo pričuvnici često

postizu jako dobre rezultate i među profesionalcima.

POBJEDE LIMARA I RANJENIKA

Najpoznatija su američka natjecanja zaista izvanredno organizirana i (multi)medijski popraćena, stoga i zaslužuju mjesto u tekstu, makar nemaju međunarodni karakter. Best Warrior je nadmetanje pokrenuto 1993. pod ingerencijom KoV-a. Kao i na hrvatskom natjecanju, u prvom je planu izvrsnost pojedinaca. Svaka od dvanaest velikih ustrojstvenih cjelina i zapovjedništava KoV-a, uključujući Nacionalnu gardu i Pričuvenu, šalje po jednog vojnika i dočasnika, koji su prije toga prošli lokalne kvalifikacije u raspoloživoj konkurenciji od čak milijun vojnika!



Tim s Jamajke na Fuerzas Commandu vesla jezerom Pastrana tijekom vodenog dijela natjecanja. Sedamnaest specijalnih timova tjedan je dana skupljalo bodove na prestižnom vojnom nadmetanju



Foto: US Southern Command

Predstavnici 17 američkih nacija na mimohodu prilikom otvorenja međunarodne vježbe specijalaca Fuerzas Commando u Fort Tolemaidi, Kolumbija, 23. srpnja 2014.

PREDSTAVLJAMO SKUPINU MEĐUNARODNO POZNATIH I PRIZNATIH VOJNIH NATJECANJA KARAKTERISTIČNIH PO POVEZIVANJU SVIH ODLIKA KOJE TREBAJU ČINITI VRHUNSKOG VOJNIKA. NATJECANJA SU SLIČNA NAŠEM PRVI ZA HRVATSKU...



Stožerni narednik Jason Manella (gore) pobijedio je u dočasničkoj konkurenciji natjecanja Best Warrior koje organizira američki KoV. Vojničke kvalitete morao je dokazati i u borbilačkim vještinama, a žrtva je njegov kolega, narednik Blayne Peterson

Foto: US Southern Command

timski duh. Zadnji je trodnevni maraton vojničkih vještina održan u travnju ove godine. Veliku su čast u svoju 25. pješачku diviziju odnijeli poručnici Michael Rose i John Bergman. Bili su u pogonu oko 60 sati, s malo vremena za odmor i obroke, a othrvali su se konkurenciji još 49 binoma.

Najpoznatiji je ogled kadeta u Americi, i to međunarodnog karaktera, Sandhurst, natjecanje u vojničkim disciplinama koje se održava na glasovitom West Pointu. Vuče podrijetlo iz 1967., osnovali su ga gostujući studenti britanske Kraljevske vojne akademije i dosad je pretrpjelo razne promjene. Zadnje je održano u travnju ove godine i ugostilo je deveteročlane timove iz desetak zemalja, uključujući Kinu, Njemačku, Ujedinjeno Kraljevstvo, Jordan, Afganistan, Indiju, Nigeriju... Timovi su morali imati barem

IJETU?

Pobjednici postaju vojnici i dočasnik godine, a okušavaju se u simulacijama urbanog ratovanja, teorijskom znanju, testovima fizičke spremnosti, borbenim drilovima... Zadnje je natjecanje održano u studenom prošle godine u Fort Leeju u Virginiji i prenošeno je uživo. Pobijedio je specijalist za civilno-vojne odnose iz Zapovjedništva za pričuvu stožerni narednik Jason Manella i vojničar Adam Christensen, vojni policajac s Aljaskе. Uz obojicu su vezane neobične priče. Christensen se priključio vojsci tek s 26 godina, a prije toga bio je limar. Manella se prijavio i pripremao za natjecanje u sklopu rehabilitacije nakon što je u Afganistanu pretrpio ozljede mozga prouzročene eksplozijom improvizirane naprave.

Pobjednici su na ceremoniji u Pentagonu, među ostalim, odlikovani za zasluge u službi.

RENDŽERI I KADETI

Drugo je zapaženo američko natjecanje Best Ranger, prvi put održano još 1982. godine. Organizatori su elitni rendžeri KoV-a i u počecima su samo oni imali pravo nastupa na "psihički, mentalno i tehnički ekstremno zahtjevnom" natjecanju koje se redovito održava u Fort Benningu u Georgiji. Danas mogu nastupati predstavnici svih postrojbi američke vojske, a kriterijima udovoljavaju u prvom redu specijalci. Za razliku od Best Warriora, natjecatelji nastupaju u binomima. Dakle, u prvom je planu suradnja,

Foto: US Army

TENKOVSKI BIATLON

Prošle su godine gotovo sve svjetske agencije prenijele vijest o održavanju tenkovskog biatlona u Rusiji. Natjecanje sigurno traži određene vojničke vještine, makar je najviše istaknuto tehničko sredstvo. Izvornu ideju realiziralo je tamošnje ministarstvo obrane, a međunarodnu su konkurenciju na poligonu kod Moskve uz domaćine činili Kazahstan, Bjelorusija i Armenija. Najkraće rečeno, kao u pravom biatlonu, posade i njihovi tenkovi u najkraćem mogućem vremenu trebaju proći zahtjevnu stazu i pritom precizno pogadati mete. Očekivalo se da će se ove godine natjecanje omasoviti. To se i dogodilo, ali zbog ukrajinske krize nisu mu se priključile članice NATO-a. Uz već navedene prošlogodišnje sudionike, stigle su i posade Angole, Indije, Kine, Kirgistana, Kuvajta, Mongolije, Srbije i Venezuele. Ovog su kolovoza pobjedu kao i prošle godine odnijeli domaćini, ostavivši iza sebe Armeniju i Kinu. Svi su nastupili u domaćim tenkovima T-72B, osim Kineza koji su za tu priliku dovezli svoj Type-96a. Rusi su izvijestili da je natjecanju nazočilo više od 70 000 gledatelja.



Foto: mliru

Pripadnik američkog Zapovjedništva za specijalne operacije stožerni narednik Christopher Nelms izvlači se iz *jame crva*, jedne od prepreka na američkom natjecanju Best Ranger održanom 2013. u Fort Benningu





VOJNA NATJECANJA

Foto: Admiral Pitka Challenge



jednu kadetkinju te biti sastavljeni od kadeta iz točno određenih naraštaja. Svatko je mogao ponijeti svoje službeno pješačko naoružanje. Među pobjednicima prevladavaju Britanci, slijede ih Kanadani, a Amerikanci i Australci znaju ugodno iznenaditi.

SVEAMERIČKI OGLED

Na američkom kontinentu ima i drugih međunarodnih natjecanja među kojima se ističe Fuerzas Commando. Pokrenuto je 2004. i natječu se vojni i policijski timovi specijalaca iz država zapadne hemisfere. Ove je godine održano krajem srpnja u Kolumbiji, u suorganizaciji SAD-a, i trajalo je tjeđan dana. Sudjelovali su šestoćlaní timovi iz sedamnaest država. Nije bila riječ o klasičnoj vojničkoj utrci, nego i o vojnoj vježbi i ocjenjivanju, tako da su timovi skupljali bodove. Šesti su put u zadnjih deset natjecanja pobijedili Kolumbijci, a srebrnom, odnosno broncom, okitili su se Amerikanci i Salvadorci. Svoje je predstavnike imao i Honduras, Panama, Jamajka, Peru, Urugvaj, Kanada, Kostarika, Paragvaj, Čile, Belize, Trinidad i Tobago, Gvatemala, Dominikanska Republika i Surinam. S obzirom na broj država, pobjeda sigurno donosi velik ugled, makar je pitanje šalje li svaka država zaista svoje najbolje specijalce. Sljedeće godine domaćinstvo će preuzeti Gvatemala.

VELŠKE PLANINE I MOČVARE

U OSRH mnogi se sjećaju patrolnih natjecanja u kojima većinom sudjeluju vojni izvidnici. Naime, pripadnici OSRH bili su poznati kao izvanredni izvidnici i znali su u domovinu donijeti i međunarodne naslove. Ipak, nikad nisu imali priliku sudjelovati na poznatom natjecanju Cambrian Patrol koje od

▲
Pripadnici elitne bojne Kuperjanov iz Estonije pobijedili su na izvidničkom natjecanju Admiral Pitka koje se od prošle godine održava u toj baltičkoj državi

▼
Pripadnik kineske specijalne policije na natjecanju Annual Warrior 2014. Kinezi već drugu godinu dominiraju na modernom jordanskom poligonu za specijalnu i protuterorističku obuku



sredine prošlog stoljeća priređuju Kraljičine postrojbe, konkretno 160. velška brigada. To i nije natjecanje, nego vježba u kojoj nema pobjednika ili poretka. Neki je opisuju kao najprestižnije vojno natjecanje u NATO-u, pa i u svijetu. Ovisno o rezultatima, timovi na dvodnevnoj hodnji Kambrijskim gorjem i močvarama u središnjem Walesu skupljaju bodove kojima dosižu određeni standard i zaslužuju zlatne, srebrne te brončane medalje ili tek potvrdu o sudjelovanju, ako završe vježbu, što ne uspijeva svima. Oprema koju sudionici nose teži više od 25 kg. Prošle je godine bilo čak 110 timova i gotovo 1000 sudionika, u konkurenciji pričuvnika i djelatnih vojnika. Pola ih dolazi iz Ujedinjenog Kraljevstva, a ostali su iz stranih zemalja, pa i s Novog Zelanda i iz Ukrajine. Novo natjecanje slijedi ovog listopada.

OPHODNJE PO EUROPI

Još jedna mala i relativno nova članica NATO-a koja, poput Hrvatske, organizira vojno natjecanje jest Estonija, tj. njezin Kaitseliit odnosno oblik na-

cionalne garde. Sve do prošle godine ondje je održavan Erna Raid, izazov za četveročlane timove. Oni su na dugoj stazi morali rješavati različite zadatke koje su zahtijevale vojne vještine. Danas je taj izvidnički izazov nazvan Admiral Pitka, po estonskom borcu za neovisnost od SSSR-a iz prve polovine XX. stoljeća. Estonci utrku nazivaju *ozloglašeno teškom*. Prošle i ove godine imala je priličan međunarodni odaziv. Ove je godine nastupilo 26 timova iz šest država, uključujući i SAD. Pobijedio je domaći tim, pripadnici elitne bojne Kuperjanov estonskog KoV-a. Slično natjecanje, no s manje stranih gostiju, priređuju u susjednoj Latviji i zove se Zemessardzes patruļa. Talijani priređuju nekoliko natjecanja, npr. Raid Commando, osnovano osamdesetih godina, u kojem se timovi u organizaciji Udruge pričuvnih časnika bore za trofej ministra obrane. Natjecanje je po kvaliteti i ugledu pri vrhu europskog popisa. Ove je godine trijumfirao švicarski tim, u konkurenciji od ukupno dvjestotinjak vojnika iz 11 država, djelatnih, pričuvnika i kadeta.

SPECIJALCI U JORDANU

Možda najjače međunarodno natjecanje specijalaca održava se u Jordanu. Riječ je o natjecanju Annual Warrior Competition, svojevrsnim olimpijskim igrama za vojne i policijske specijalce koje se svake godine održava u supermodernom vježbovnom središtu za specijalne operacije Kralj Abdullah II (KASOTC). Sve je počelo 2009. povodom otvorenja središta, samo s timovima iz Jordana i SAD-a, a danas je konkurencija svjetska. Ovog su svibnja ondje bili predstavnici najmoćnijih: američki, ruski, kineski... zaključno tridesetak timova iz 19 država. Tijekom pet



Foto: Xinhuanet



Australski vojnici Sean Williams (lijevo) i Glen Chandler na natjecanju Cambrian Patrol. Ispit u velikim planinama ima dugu tradiciju i velik ugled

Foto: Australian Army



Švicarska vojska već desetljećima organizira zimsko natjecanje Patrouille des Glaciers čiju zahtjevnost vjerno prikazuje ova fotografija. Tradicija i masovnost glavni su aduti tog događaja koji se održava svake dvije godine

Foto: Swiss Armed Forces



Češki Winter Survival, kao i druga slična natjecanja, uz vojne vještine traži i fizičku snagu te izdržljivost. Među zadaćama je i vuča kamiona po snijegu

Foto: UNMOB

dana bili su fokusirani na streljaštvo i specijalne te protuterorističke zadatke, spašavanje talaca, napade na oteti zrakoplov, upade u zgrade, izbjegavanje žrtava... Dosad su pobjeđivali jordanski obavještajci, izvidnici američkih marince, njemački i austrijski policajci, a već drugu godinu zaredom dvostruku su pobjedu odnijele specijalne postrojbe kineske policije. Prvi su bili pripadnici tzv. snježnih leoparda, a slijedili su ih kolege iz sečuanskog odreda. Treća je bila jordanska Kraljevska garda, a četvrta još jedna kineska družina, policajci iz Xinjianga. Unatoč takvoj dominaciji, teško je kategorički tvrditi da su Kinezi zaista najbolji specijalci na svijetu. Mnoge vojnički relevantne države nisu nastupile, a pitanje je jesu li sudionici poslali najbolje predstavnike. Uostalom, vojna i policijska natjecanja, unatoč prestižnom karakteru, nisu poput sportskih. Sudjelovanje na njima nije primarna zadaća vojnika kojima je u prvom planu njihov svakodnevni posao koji se ne može vjerno simulirati na takvim događajima. Ipak, rezultati iz Jordana snažno su odjeknuli među

onima koje zanimaju specijalne teme i Kinezi se s pravom imaju kime ponositi.

SKIJE I PLANINE

Što se tiče zimskih radosti, vrijedi izdvojiti dva natjecanja. Prvo je Patrouille des Glaciers u organizaciji švicarskih oružanih snaga. Održava se svake dvije godine u jugozapadnom švicarskom kantonu Valais. Za pripadnike tročlanih skupina najbitnije je skijaško umijeće i alpinističke sposobnosti. Prva je utrka priređena 1943., a otad je evoluirala i danas se održava u više natjecateljskih skupina i na više staza različite duljine i težine. Od 2004., otkad im je dopušteno natjecanje, privlači mnoge strane vojnike i policajce kao i civile, u prvom redu one iz zapadne Europe. Zadnje je izdanje održano ovog proljeća, s više od 5000 natjecatelja. Bez obzira na to što nema takvu masovnost, češki Winter Survival čini se više vojničkim. Štoviše, domaćini, koji su zadnje natjecanje organizirali ovog siječnja, kažu da ono provjerava vojničke vještine u zimskom okruženju, ali i da je težinom ekstremno. Bitka

je trajala četiri dana, a osim vladanja skijanjem, od vojnika je tražila i odgovore na druge vojničke i fizičke izazove. Pobjedu je odnio tročlani češki tim 7. mehanizirane brigade, a nastupili su i predstavnici Poljske, Austrije, Njemačke i Belgije.

Na velikim se nadmorskim visinama organizira Grenadier, natjecanje pod ingerencijom austrijske vojske. Riječ je o dugotrajnoj hodnji međunarodnih vojnih timova koja se organizira u ljetnim mjesecima.

Popis natjecanja ne treba shvatiti kao plod enciklopedijskog ili znanstvenog istraživanja. Rezultat je novinarske pretrage dostupnih, razumljivih i relevantnih vijesti i podataka. Dakle, sigurno je da u svijetu postoje još mnoga natjecanja, međunarodna i državna, medijski popraćena ili prešućena, koja zaslužuju pažnju, no o njima možda nekom drugom prilikom. Vratimo se na naslov. Odgovor na pitanje *Tko su najbolji vojnici na svijetu?* ne postoji, a kad bi i postojao, mogao bi se dokazati samo na bojišnicama, a ne na natjecanjima. ■

NA OLIMPIJSKIM IGRAMA

Slabo je poznato da je sport nazvan vojna patrola bio dio službenog programa na Zimskim olimpijskim igrama održanim 1924. u francuskom Chamonixu, a još je u tri navrata na ZOI-ju natjecanje imalo demonstracijski karakter. U sportu koji je kombinacija skijaškog trčanja, planinarenja i streljaštva, svojevrsna preteča biatlona, gotovo su isključivo nastupali djelatni vojnici. U Chamonixu je trijumfirao četveročlani tim Švicaraca, srebro su uzeli Finci, a broncu Francuzi.



Fotoscaas.sk.ca

Sudionici i organizatori na sastanku uoči natjecanja Annual Warrior Competition koje se održava u Jordanu. U pozadini je replika putničkog zrakoplova u izvornoj veličini: timovi vojnih i policijskih specijalaca kao jednu od zadaća trebaju riješiti njegovu otmicu



Foto: AMIC

➔ PODLISTAK

RATNA POVIJEST ITALIJE (1820. – 1936.) III.DIO

UJEDI

UJEDINJENJE ITALIJE BIO JE DUGOTRAJAN PROCES. SVE JE NAPOKON ZAVRŠILO U RUJNU 1870. KADA SU POSTROJBE VIKTORA EMANUELA II. NAPOKON UŠLE U RIM I VJEČNI JE GRAD POSTAO METROPOLOM CJELOVITE ITALIJE



Marinko OGOREC

NJENA ČIZMA

Detalj s freske u muzeju Torre di San Martino koja prikazuje pogibiju bojnika ujediniteljske vojske Giacoma Pagliarija tijekom napada na Rim



Wikipedia

Nakon pobjede kod Solferina (vidi podlistak, HV 455), pijemontski kralj Viktor Emanuel II. želio je nastaviti protjerivanje Austrijanaca s talijanskog teritorija, nastavkom borbenih djelovanja prema Veneciji. Međutim, njegov saveznik francuski car Napoleon III., bojeći se intervencije Prusije, a i zapravo ne želeći ujedinjenu Italiju, inzistirao je na sklapanju mira. Pod francuskim pritiskom, sredinom srpnja 1859. sklopljen je mir u mjestu Villafranca di Verona. Njime je Pijemont dobio cijelu Lombardiju, a francuska je dobila Nicu i Savoju. Takav razvoj događaja izazvao je oduševljenje pučanstva ostalih talijanskih državnica na sjeveru Apeninskog poluotoka. U vojvodstvima Legazioni, Romagna i Toscana dolazi do općeg ustanka i ujedinjenja tih područja s Pijemontom. Ustanci su se proširili i na Parmu, Modenu, Bolognu i Firencu u kojima su svrgnute lokalne vlasti, a za suverena je aklamacijom prihvaćen Vittorio Emanuele II.

GARIBALDI U AKCIJI

Nekoliko mjeseci kasnije pod utjecajem revolucionarnih događanja na sjeveru, 4. travnja 1860. u Palermu izbija ustanak protiv Burbona. Situaciju je iskoristio Garibaldi, ukrcavši se sa svojih 1000 dragovoljaca u Genovi, kako bi se priključio ustanicima na Siciliji. Iskrcavanjem Garibaldijevih snaga ustanak je dobio novi zamah i otok je oslobođen od burbonskih snaga do početka kolovoza iste godine. Nakon toga se revolucionarni zamah proširio i na jug Italije, iskrcavanjem (sada već respektabilnih) Garibaldijevih snaga u Kalabrijii. Nakon što je trijumfalno ušao u Napulj 7. rujna, Garibaldi je reorganizirao svoju vojsku i pobjeđivši u bitki kod Volturna (pri čemu je potpuno poražena vojska Burbona), dalje koordinirao svoja borbena djelovanja s operacijama Pijemonta. Zajedničkim su snagama, Garibaldijeve postrojbe s juga i snage Pijemonta sa sjevera krenule sredi-

nom rujna na Papinsku Državu, koja je većim dijelom osvojena do sredine veljače 1861. Kraljevina Italija proklamirana je 17. ožujka 1861., a prvi talijanski kralj postao je dotadašnji vladar Pijemonta Viktor Emanuel II. Papa je sačuavao državnički suverenitet, ali sveden samo na mali teritorij Lazia pod zaštitom francuskih postrojbi, dok je Austrija pod svojom jurisdikcijom zadržala sjeveroistočni dio Italije.

NOVA PRILIKA

Kako svi talijanski krajevi još uvijek nisu bili ujedinjeni pod jedinstvenim suverenitetom, Viktor Emanuel II. odlučio je iskoristiti sukob Prusije i Austrije, pa 8. travnja 1866. sklapa vojni savez s Prusijom. Izbijanjem Austrijsko-pruskog rata Italija je iskoristila novu priliku i povelala III. rat za ujedinjenje. No, za razliku od prethodnog, pripreme za taj rat tekle su prilično nesporno, a u vrhovnom talijanskom zapovjedništvu postojalo je stalno razmimoilaženje u strategiji borbenih djelovanja. Rezultat takve situacije bio je poraz u drugoj bitki kod Custoze 24. lipnja 1866. Nakon nje su se talijanske snage u neredu povukle na Oglio. Uslijedio je i teški poraz u pomorskoj bitki kod Visa 20. srpnja iste godine u kojoj su talijanske snage izgubile dvije oklopnače i 620 mornara i časnika, dok su Austrijanci izgubili 38 mornara. Nakon poraza kod Custoze cijela je bojišnica bila destabilizirana, ali je situaciju spasio Garibaldi. Zapovijedao je "Alpskim lovcima" koji su nizom pobjeda u manjim bojama (Brescia, Monte Suelo i Kondino) uspjeli ući duboko u južni Tirol. Vjerojatno su još od tog vremena talijanske alpinističke postrojbe ostale elitni dio njihovih oružanih snaga do današnjih dana. Ipak, na uspjeh Talijana u III. ratu za ujedinjenje najviše je utjecala pobjeda Prusa u bitki kod Königgrätza, kojom je završen Austrijsko-pruski rat, pa je Austrija bila prisiljena potpisati mir i s Talijanima. Italija je tim mirovnim

sporazumom dobila Veneciju, a nakon toga ponovno su probuđene aspiracije na ostatke ostataka Papinske Države. Međutim, one nisu dolazile od kralja Viktora Emanuela, već od Garibaldijevih dragovoljaca koji su sve više postajali samostalna paravojska, sa snažnim utjecajem u vrlo širokim slojevima pučanstva.

JOŠ SAMO RIM

Manje skupine Garibaldijevih "crvenih košulja" (tako prozvanih zbog intenzivne crvene boje gornjeg dijela odora – op. aut.) počele su se ubacivati na prostor Papinske Države početkom listopada 1867. u uvjerenju da će potaknuti ustanak i na taj način pripojiti Papinsku Državu Italiji. No, situacija se zakomplicirala jer je papi u pomoć pritekla Francuska, iskrcaвши više od 22 000 vojnika u Civitavecchii 29. listopada. Garibaldi je sa svojim postrojbama pokušao nasilno osvojiti Rim, ali je odbačen na polazne položaje nakon poraza u bitki kod Mentane 3. studenog 1867. Idući dan postrojbe "crvenih košulja" razoružala je regularna talijanska vojska, a Garibaldi je uhićen i zatvoren, jer se kralj Viktor Emanuel uplašio sve izvjesnijeg sukoba s Francuskom. Papinska Država pripojena je Italiji više razvojem međunarodne situacije, nego odlučnošću talijanskog vodstva i njezinom vojnom silom. Naime, kada je izbio Prusko-francuski rat 1870., Papinsku Državu napustio je snažni francuski kontingent kako bi sudjelovao u ratnim operacijama. Nakon što je Francuska teško poražena i time onesposobljena za bilo kakve intervencije izvan svog teritorija, talijanska vlada uputila je Opservacijski korpus (oko 60 000 ljudi) na Papinsku Državu, koji je Rim napao 20. rujna. Zbog žestine napada iz svih smjerova, rimski garnizon predao se već do 10 sati, što je ujedno značilo i kraj Papinske Države. Ubrzo je Rim postao talijanski glavni grad, čime je ujedinjenje Italije završeno. ■

U prethodna četiri broja Hrvatskog vojnika predstavljen je dio sadržaja stenograma 41. sjednice Vrhovnog savjeta odbrane Savezne Republike Jugoslavije, održane 14. kolovoza 1995. godine. On pokazuje iznimnu zabrinutost vojnih i političkih dužnosnika tadašnje Jugoslavije (zapravo Srbije) zbog novonastale situacije i namjeru izbjegavanja daljnjih konflikata s Hrvatskom, kako bi se izbjegla nova vojna operacija hrvatskih snaga. Prije svega zato što "stanje u zemlji (SR Jugoslaviji, op. A.N.),

Milošević, koji je optužio vodstvo "Republike Srpske Krajine" za "bežaniju", a Srpsku vojsku Krajine da nije bila u stanju braniti Knin "ni 12 sati, iako je imala sve uslove za odbranu". Svoje viđenje događaja i djelovanja Srpske vojske Krajine tijekom Oluje, 12 dana nakon spomenute sjednice (26. kolovoza 1995.), dao je "Glavni štab Srpske vojske" u "Operativnom izvještaju o agresiji na RSK i aktivnostima SVK u periodu od 04.08. do 10.08.95.g.", koje je potpisao "komandant SVK" ge-

stanjem u SVK, prije svega nedostatkom kvalitetnog zapovjednog kadra te odnosom vlasti prema SVK:

Do agresije hrvatske vojske na RSK koji pokriva prostor Banije, Korduna, Like i Dalmacije, došlo je u krajnje nepovoljnim uslovima za Srpsku Vojsku Krajine. Posle pada Zapadne Slavonije i raspada 18. K došlo je do velikog zaokreta u razvoju SVK. U junu se danonoćno radilo na reorganizaciji postojeće vojne organizacije i obrazovanju novih jedinica od vojnih obaveznika koji

sastava radi odbrane Grahova i obezbeđenja na masivu Dinare. To je GŠ SVK primoralo da obrazuje posebne sastave, da ih opremi i sa njima komanduje. Operacija „Mač-95“ na prostoru Zapadne Bosne počela je 19. 07. 1995. godine i mogla se uspešno izvesti samo pod uslovom da su nam sastavi bili pripremljeni da jednovremeno izvode napadnu operaciju operativnog nivoa na prostoru Zapadne Bosne i odbrambenu operaciju strategijskog karaktera na granicama sa Republikom Hrvatskom.

HRVATSKI MEMORIJALNO-DOKUMENTACIJSKI CENTAR DOMOVINSKOG RATA U SURADNJI S HRVATSKIM VOJNIKOM OBJAVLJUJE AUTENTIČNE DOKUMENTE I MEMOARSKO GRADIVO VEZANO UZ DOMOVINSKI RAT

OPERATIVNO AKTIVNOSTIMA SVK

Vojsci Jugoslavije, Republici Srpskoj i Republici Srpskoj Krajini imperativno zahteva rešavanje krize mirnim putem, jer u postojećem odnosu snaga i resursima za vođenje rata, Vojska Jugoslavije nema realnih uslova za pobjedu, već bi rešenje tražili u dugotrajnom ratu sa neizvesnim krajem". Sukladna tome je i procjena "oficira" Vojske Jugoslavije da bi 11. korpus SVK (jedini preostali korpus SVK) u Hrvatskom Podunavlju, "najverovatnije bio razbijen za jedan do dva dana". Posebno oštar u raspravi nakon izlaganja dužnosnika Vojske Jugoslavije na spomenutoj sjednici, bio je predsjednik Srbije Slobodan

neral-potpukovnik Mile Mrkšić. Spomenuto izvješće sastoji se od četiri poglavlja i zaključka, a upućeno je načelniku Generalštaba Vojske Jugoslavije general-pukovniku Momčilu Perišiću. Između ostaloga, i ono pokazuje da Hrvatska više nije mogla, zapravo smjela odgađati vojno rješenje pitanja svojih okupiranih područja, te da je vojnom operacijom od srpske okupacije i zločina spasila područje Bihaća, koje je UN proglasilo "zaštićenom zonom". U 1. poglavlju toga izvješća, pod nazivom "Stanje SVK, uslovi i karakteristike situacije koji su predhodili agresiji", naglašeno je nezadovoljstvo zatečenim

su dovođeni sa teritorija SRJ. Na tzv. Vidovdanskoj smotri iskazane su potencijalne mogućnosti nove vojne organizacije. Učvršćivanje stvorene organizacije i njeno osposobljavanje za izvođenje borbenih dejstava tražilo je makar minimalno vreme od 2-3 meseca (planirano je da se započeta reorganizacija SVK završi najkasnije do početka oktobra meseca).

Situacija u okruženju RSK i stanje unutar države tražila je od SVK da ubrzano i bez neophodnog vremena ulazi u zadatke za koje objektivno nije bila pripremljena. Kriza na Livanjsko-grahovskom pravcu i na Dinari zahtevala je upućivanje posebnih

Operacija „Mač“, posle 10 dana se prekida zbog pada Grahova i ugrožavanja Knina sa pravca Dinare. Vuku se iznuđeni potezi da se stabilizuje front prema Kninu posle pada Grahova. Zbog toga se kreće u novu operaciju za oslobađanje Grahova. Na prostor Crvene zemlje prebacuje se Gardijska brigada iz KSJ (Korpusa specijalnih jedinica). Dvodnevna borbena dejstva nisu bitno poboljšala situaciju, izuzev što je zaustavljen prodor Hrvatske vojske ka Kninu, preko Strmice i ka Ličkoj Kaldrimi, preko s. Resanovci.

Operativni položaj SVK karakteriše višemesečna kriza desnog suseda (2.KK) koji je branio više

pravaca operativnog i strategijskog značenja u preširokoj zoni odgovornosti (2.KK je branio Livanjsko-grahovski i Livanjsko-glamočki pravac i zatvarao je pravce koji iz bihaćkog đepa izvode preko Ripča i Krupe ka Petrovcu i Drvaru. Slabosti 2.KK primoravale su SVK da stvara privremene sastave za odbranu Livanjskog pravca i za učešće u operacijama koje su izvođene protiv snaga 5. muslimanskog korpusa. Zahvaljujući nemoći i nespremnosti 2.KK stvoren je problem Dinare, kao osnove za agresiju na prostor Knina i Dalmacije.

nje i zaprečavanje, sprečeno je iseljavanje stanovništva i sl.). Očekivalo se da organi vlasti počnu ostvarivati svoje funkcije u oblasti odbrane, ali na žalost, nova Vlada nije uspjela da stane na noge, tako da je agresija počela kada vlast nije organizovala svoje delovanje. Ona se praktično raspala na dan uoči agresije. Vlast je predstavljao samo Predsednik RSK, koje je bio uz GŠ SVK i nije imao kontakte sa Vladom i njenim organima. Pre agresije hrvatske vojske, komandovanje 7. K nalazilo se u haotičnom stanju. Komandant je tražio pomeranje sa

rešenje nego da je na dužnosti komandanta korpusa ostao pukovnik Kozomara Veso. Glavni štab SVK u dužem vremenskom periodu cenio je stanje komandovanja i ukupne borbene gotovosti u 7. K kao nezadovoljavajuće. Komanda korpusa nije mogla da odgovori svojim zadacima. Trebalo je pod hitno dovesti nove komandante za 1. i 4. lbr i 2. pbr. Nedostatak ključnog starešinskog kadra osećao se u GŠ i komandama svih korpusa i brigada. Odnos prema odbrani, a time i SVK bio je godinama neadekvatan od strane države i njenih brigada.

jedinstven odnos prema SVK dugo je pritiskao svest njenih pripadnika. Ministarstvo odbrane u dužem vremenu optuživalo je vojsku za sve i svašta i time produbljivalo jaz nezadovoljstva prema odbrani. Od SVK se tražilo da javno čuti od svega što se dešavalo na političkoj sceni, kako u RSK, tako i na relaciji RSK, RS i SRJ. Time su GŠ SVK i komande jedinica dovedene u krajnje pasivnu poziciju u odnosu na sva kretanja u RSK, iako su imala krajnje negativan uticaj na odbrambenu sposobnost zemlje. Skupština, Vlada i Vojni savet odbrane, nisu razmatrali nijed-

IZVJEŠĆE O (I. DIO) K TIJEKOM OLUJE

Iniciranje operacija protiv 5. muslimanskog korpusa uz nepostojanje potrebne spremnosti, posebno je štetilo SVK koja je uvek, kao po nekom pravilu gurana u borbe za teritorije Zapadne Bosne. Agresija je očekivana, a Glavni štab težište rada je usmerio na pripremu jedinica da uporno brane svoje položaje, reone i zone od 5 do 7 dana, verujući da će to biti dovoljno za reagovanje međunarodnih faktora, a ako bude neophodno i Vojske Jugoslavije. Za ovakvu upotrebu jedinica SVK bili su stvoreni određeni uslovi (obezbeđena municija, obrazovane su manje rezerve, izvršeno je utvrđiva-

dužnosti, načelnik štaba nije vršio svoju dužnost uopšte (rukovodio je taktičkom grupom na Dinari), načelnik artiljerije komandovao je TG (taktičkom grupom) „Vijuga“ na Livanjsko-grahovskom pravcu... Komanda se našla u situaciji da nije mogla ništa sama da pripremi i sprovede u život. Glavni štab nije imao kadrovskih mogućnosti da popravlja stanje u komandi ovog korpusa. Bukvalno na dva dana pred napad hrvatske vojske dolazi general Kovačević Slobodan i postavlja se na dužnost komandanta Z. K. On objektivno gledano ništa bitno nije mogao promeniti, ali je bio bolje

Za potrebe vojske nije odobran materijalno-financijski plan. Zbivanja u državi uticala su na pad morala u društvu u SVK. Motivisanost za odbranu bila je u neprekidnom opadanju. U političkim razračunavanjima, Vojska je bila predmet svakojačkog manipulisanja. Uporno se isticala određena doza nepoverenja u SVK, posebno u AVS (aktivne vojne starešine). Uporedo, milicija je viđena kao vojska, a paravojne opcije nisu skrivane. Za mnoge političke faktore, borba protiv predsednika Martića, podrazumevala je borbu i protiv SVK. Vojska i njena uloga poistovećivani su sa pojedincima ili pojedinim institucijama. Ne-

no od ključnih pitanja razvoja i borbene gotovosti SVK. Paradoksalno je, ali i tačno, u RSK nije postojao plan odbrane, a bez njega se nije moglo znati ko i šta treba da radi za slučaj proglašavanja neposredne ratne opasnosti ili ratnog stanja. Da je postojao plan odbrane RSK nebi se moglo desiti da pojedinci odlučuju o evakuaciji stanovništva. Sigurno je da plan odbrane nebi mogao bit prihvaćen ako bi se njime predviđala evakuacija stanovništva u toku prvog dana agresije. Nekome je bilo stalo da se ne usvoji plan odbrane, jer je time isključio mogućnost da GŠ SVK i SVK utiču na njegovu sadržinu. ■

Prigodni žig "Feldmaršal Svetožar Borojević von Bojna, 1914.-1918." podsjetio je na jednog od najvećih vojskovođa u I. svjetskom ratu



Jedan od najpoznatijih minopolagača u povijesti bio je turski brod Nusrat iz I. svjetskog rata. Marka je izdana 1955. u spomen na 40. obljetnicu bitke za Dardanele



FILATELIJA



Prve žrtve I. svjetskog rata bili su putnici na austrijskom brodu "Barun Gautsch" koji je sredinom kolovoza 1914., nepažnjom posade, potopljen u minskom polju ispred ratne luke u Puli

MARKE - SJEĆANJE NA DOGAĐAJE

Dostojanstvenom obilježavanju 100. obljetnice početka I. svjetskog rata priključili su se i hrvatski filatelisti. Oni su tijekom ovog ljeta, putem prigodnih poštanskih žigova, posebno izrađenih omotnica te filatelističkih izložbi, podsjetili javnost na ljude i događaje koji su obilježili Veliki rat. I strani su mediji prenijeli ove učinkovite i vrlo dosjetljive načine podsjećanja širih masa o zaboravljenim osobama i događajima I. svjetskog rata

Ivo AŠČIĆ

Krajem srpnja ove godine u Zagrebu je u uporabi bio prigodni žig "Feldmaršal Svetožar Borojević von Bojna, 1914.-1918." Ovaj veliki vojskovođa rođen je u Urmetiću kod Kostajnice 1856. Vojnu karijeru započeo je kao kadet u Liebenauu pokraj Graza. Uspješno se 1878. borio protiv Turaka u Bosni i Hercegovini. Nakon završetka Više ratne škole u Beču 1883. predavao je taktiku i vojnu povijest u Vojnoj akademiji u Bečkom Novom Mjestu. Od 1892. do 1913. godine napreduje od čina bojnika do čina pješaka generala. Tijekom I. svjetskog rata bio je na različitim frontama i zapovjednim dužnostima. Proglašen je 1916. godine počasnim građaninom Zagreba, a počasni doktorat Zagrebačkog sveučilišta unučen mu je na sočanskoj fronti iste godine. Napisao je dvije knjige: Kroz Bosnu (Durch Bosnien, 1887.) i O ratu protiv Italije (1923). Pulski filatelisti su 13. kolovoza 2014. obilježili sto godina od tragičnog potonuća parnog putničkog broda "Baron Gautsch" (neko vrijeme bio je i mobiliziran za ratne potrebe) na kojem je život izgubilo više od 170 osoba. Riječ je o luksuznom putničkom brodu austrijskog Lloydja koji je prometovao na relaciji Trst - Kotor. Brod je zbog ljudske pogreške uplovio u minsko polje pred ratnom lukom Pula, koje su postavili minopolagači Austro-ugarske ratne mornarice odmah na početku I. svjetskog rata. Baruna Gautscha često nazivaju "Jadranskim Titanicom". Prigodnim poštanskim žigovima obilježavaju se različiti kulturni, povijesni, politički i vjerski događaji te različite obljetnice, a



Najpoznatiji brodom u povijesti bio je potonuće Titanica 1912. u kojem je život izgubilo više od 1500 osoba

izrađuju se u suradnji s filatelističkim društvima, različitim institucijama, ali i sa zainteresiranim pojedincima. Nacrti žigova trebaju biti prema propisanim uvjetima izdavača te u skladu s etičkim kodeksom. Takvih žigova se u prosjeku u Hrvatskoj godišnje izda oko 150., ne računajući prigodne poštanske žigove prvog dana koji se izdaju na dan puštanja maraka u optjecaj. Osim navedenih razloga osnovna namjena ovih žigova, a i dnevnih, poništavanje je poštanskih maraka te stavljanje otisaka na pošiljke (naziv pošte, oznaka za dan, mjesec, godinu i sat prijama pošiljke, poštanski broj te oznaku radnoga mjesta).

POTONUĆE TITANICA

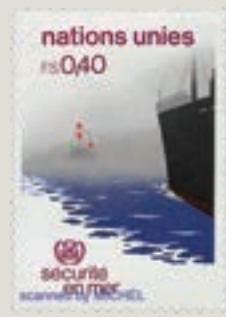
Najpoznatiji brodom u povijesti, britanski prekooceanski putnički brod Titanic, već se desetljećima prikazuje kroz raznovrsna umjetnička uprizorenja. I poštanske marke govore o sudbini

toga broda koji je postao suvremenom legendom. Ovaj najveći i najluksuzniji do tada putnički brod potonuo je 1912. godine s više od 1500 putnika i članova posade na svojem prvom putovanju iz Southamptona u New York zbog udara u ledeni brijeg. Brod je pronađen tek 1985. godine zahvaljujući robotiziranoj ronilici na dubini od 3821 metar. Ova nesreća na moru bila je povod za organizaciju prve Međunarodne konferencije za zaštitu ljudskih života na moru održane 1913., poznatije pod imenom SOLAS (Safety Of Life At Sea). SOLAS konvencija je danas pod okriljem Svjetske pomorske organizacije (International Maritime Organization - akr. IMO), specijalizirane agencije UN-a sa sjedištem u Londonu. Međunarodni signal za opasnost (SOS) koji neko plovilo u nevolji radiotelegrafski šalje Morseovom abecedom uveden je tek nekoliko godina prije potonuća Titanica (prihvaćen na Radiotelegrafskoj konferenciji u Berlinu 1906., a stupio na snagu dvije godine poslije). Do tada se radiotelegrafski promet na moru odvijao bez pravila. Nije bilo prioriteta za slanje signala za opasnost koji je itekako presudan za sigurnost ljudskih života na moru. ■



Ratna doplatna marka Kanade iz vremena I. svjetskog rata

Temeljna zadaća UN-ove agencije IMO jest sigurnost na moru





Zastave njemačke ratne mornarice: s lijeva na desno, prvi red: krmena i pramčana zastava ratnih brodova, zapovjedne zastave: predsjednika, kancelara i ministra obrane, glavnog inspektora, zamjenika glavnog inspektora; drugi red: plamenac zapovjednika broda; treći red: zapovjedne zastave: admirala, viceadmirala, kontraadmirala, komodora, zapovjednika flotile, grupe i divizijuna, zapovjednika odreda i najstarijeg zapovjednika; četvrti red: gore plamenac za čamce admirala (general crvene boje), general-pukovnika (viceadmiral plavi), dolje kontraadmirala (general-bojnik crveni), brigadnog generala (komodor plavi), zapovjednik bojne za specijalna djelovanja, zapovjednik satnije za specijalna djelovanja, inspektor ratne mornarice

NJEMAČKE VOJNO- POMORSKE ZASTAVE

Brodovi njemačke ratne mornarice (*Deutsche Marine*) ističu krmenu zastavu koja je posebna inačica nacionalne zastave – trobojnica raskoljenog kraja s državnim grbom u sredini. Istu takvu zastavu ističu, umjesto nacionalne zastave, i instalacije njemačke ratne mornarice na kopnu. Ta se zastava (*Seekriegsflagge und Gösch*), manjih dimenzija, koristi i kao pramčana zastava na ratnim brodovima, kada su u luci, na vezu ili su usidreni. Nasuprot tome, plamenac zapovjednika ratnog broda (*Kriegs-Wimpel* ili *Kommandowimpel*) dizajnom se temelji na starim tradicijama pruske, odnosno carske mornarice iz XIX. stoljeća, kao i većina zapovjednih zastava, koje se dizajnom uglavnom nisu promijenile od stvaranja ujedinjene njemačke države. Plamenac je dugačak bijeli trokutasti plamenac s dubokim urezom na slobodnom kraju i s crnim "željeznim križem" uz jarbol. Zapovjedna zastava predsjednika Savezne Republike žuta je kvadratna zastava crvenog obruba s crnim orlom iz državnog grba, crvenih nogu i kljuna. Prikaz orla umjetnički je drugačiji od onog u državnim grbu, u skladu s heraldičkom tradicijom pružanja umjetničke slobode u konkretnom prikazu, dok

god slijedi isti heraldički opis (balzon). Zastava kancelara i ministra obrane pravokutna je trobojnica s državnim grbom u sredini, jednakog dizajna kao i tzv. savezna službena zastava (*Bundestdienstflagge*), kakvu rabe državne institucije na kopnu, kao i civilni brodovi u državnoj službi. Zapovjedne zastave admirala kvadratnog su oblika bijele boje s crnim željeznim križem, admirala bez dodatne oznake, viceadmirala s crnom kuglom u uglu, kontraadmirala s dvije crne kugle u poljima uz jarbol, a komodora s tri kugle, po jednoj u 1., 2. i 3. polju. Plamenac zapovjednika flotile dodaje na admiralsku zastavu dva trokutasta bijela repa, a ističe se s prečke, kad se ističe ispod ratnog plamenca označava zapovjednika grupe, a s križnika jarbola zapovjednika divizijuna. Sve zapovjedne zastave koriste se i kao automobilske zastavice. Postoje i plamenci koji označavaju nazočnost admirala/generala na čamcima, za admirale plave boje, generale crvene s odgovarajućim brojem žutih četverokrakih zvjezdica: admiral/general četiri, viceadmiral/general-pukovnik tri, kontraadmiral/general-bojnik dvije i komodor, brigadni general jedna. ■

ZASTAVA 134. DOMOBRANSKE PUKOVNIJE

134. domobranska pukovnija "R" – Biograd, ustrojena 17. kolovoza 1994. odlukom ministra od 27. srpnja iste godine, na području je Biograda, Benkovca i Obrovca u sastavu Operativne zone Split iz dijelova ranije 134. zadarske brigade. Sudjeluje u operacijama Ljeto 95, Oluja, Maestral i Južni potez.

Zastava je 134. pukovnije crveno-bijelo-plava trobojnica s kružnim crnim znakom postrojbe, koji je uz donji rub obrubljen žutim tropletom, a uz gornji ima žuti natpis "134. DOMOBRANSKA PUKOVNIJA". U sredini između bijelih slova H i V žuto je obrubljeni raščetvoreni štit: prvo i četvrto polje 3x3 crveno i bijelo šahirano, drugo plavo i crveno raskoljeno s glavom bivola između tri žute šestokrake zvijezde i treće u plavom na ze-

lenom podnožju stoji bijeli grad s kruništem i crnim vratima s dvije manje kule te jednom većom s crnim prozorom.

Središnji element znaka Pukovnije temelji se na grbu grada Biograda iz XIX. stoljeća. Znak su izradili J. Čerina i N. Karuc 1994. godine, kada je vjerojatno izrađena i ova zastava. Tada su izrađivane i crne zastavice sa znakom Pukovnije.

Zastava se čuva u zbirci Vojnog muzeja MORH-a. Veličine je 90x180 cm s posuvraćenim zastavnim rukavom i zlatnim pozamanterijskim resama, oko tri centimetra dužine, duž tri preostala ruba zastave.

U povodu obilježavanja 15. godišnjice Oružanih snaga Republike Hrvatske 2006. godine izrađena je zastava plave boje polja sa znakom Pukovnije u sredini. ■



Zastava 134. domobranske pukovnije

Dodatne informacije o zastavama postrojbi OSRH, fotografije zastava u uporabi, saznanja o nastanku i korištenju zastave, kao i ispravci i ostalo što bi moglo pomoći u izradi cjelokupne povijesti zastava naših postrojbi, molimo javite na zastavehv@gmail.com. Unaprijed zahvaljujemo.

MULTIMEDIJA

Osmojezgreni Intelov procesor za stolna računala

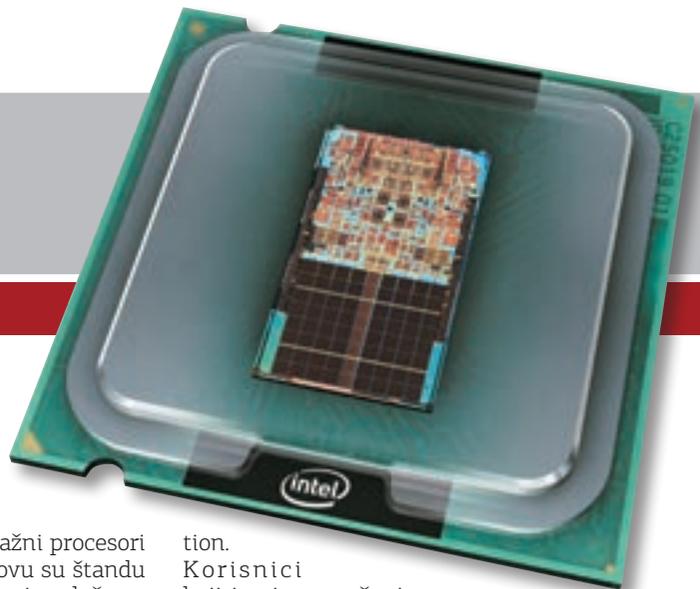
Na ovogodišnjem PAX Primeu, sajmu koji okuplja zaljubljenike u računalne igre, predstavljen je i Intelov prvi korisnički procesor s podrškom za šesnaest računalnih niti i novu DD4 memoriju. Omogućuje neke od najbržih dosad viđenih stolnih sustava, što je osobito razveselilo entuzijaste, igrače i one koji žele najbolje performanse. Novi poboljšani čipset Intel X99 ima mogućnost umjetnog povećanja radnog takta što će onima koji se bolje snalaze u *overclockingu* omogućiti precizno ugađanje sustava i postizanje maksimalnih performansi. Intel je iskoristio priliku da po-

kaže što sve mogu ti novi, snažni procesori visokih performansi. Na njegovu su štandu bili izloženi sustavi nekoliko proizvođača na kojima se koristi nova linija procesora i na kojima su instalirane popularne igre kao što je *Lucky's Tale*, *Superhot* s opremom *Oculus Rift*, *Dark Souls 2* i *Titan Fall*. Najsnažniji i7-5960X omogućuje 20 posto brže editiranje 4K videa.

Intel je pritom demonstrirao umreženo igranje najzahtjevnijih igara s pomoću programske opreme *Twitch* na sustavu utemeljenom na novom procesoru Intel Core Extreme Edi-

tion.

Korisnici koji igraju umreženi, uživati će maksimalnih 3,5 GHz uz osam jezgri koje jamče igranje bez kašnjenja. Intel surađuje s partnerima iz računalne industrije na što boljem iskorištavanju nove platforme. No, kako bi novi procesori bili primjenjivi, potrebno je pričekati puštanje u prodaju novih matičnih ploča koje podržava najnoviji i7. Cijena vrhunskog proizvoda nije niska pa će tako u SAD-u biti potrebno za najjači procesor izdvojiti tisuću dolara.



Broj uređaja na kojima obavljamo poslovne, obrazovne ili neke druge zadaće zadnjih se godina znatno povećao, od pametnih telefona i tableta, sve

do računala. Da bismo na svim uređajima podjednako lako radili, brine se Logitech Bluetooth Illuminated Keyboard K810. Bežična, kompaktna, stilizirana i uz

Tipkovnica za sve uređaje

pozadinsko osvjetljenje, odlična tipkovnica za sve uređaje. Kako bi bila kompatibilna sa svim uređajima, odnosno bar s većinom, K810 povežemo s uređajima Bluetooth vezom. Povezivanje je bežično i bez potrebe za prethodnim instaliranjem upravljačkih programa ili alata. Među kompatibilnim uređajima svi su oni pogonjeni Androidom, iOS-om ili pak Windowsima. S pomoću tri funkcijske tipke vežu među trima istodobno povezanim uređajima moguće je trenutač-

no mijenjati. Osim atraktivnog izgleda postignutog primjenom aluminija, tipkovnicu krase i bijelo pozadinsko svjetlo tipki koje će uvelike olakšati tipkanje u mraku. Zgodna je mogućnost i što tipkovnica prepoznaje kad joj blizu priđemo dlanovima te tek tad uključuje osvjetljenje, što odmah znači dugotrajniji rad baterije. Iako cijena nije jedna od najpovoljnijih, vjerujemo kako 650 kuna i nije pretjerano s obzirom na to da je riječ o praktičnom i kvalitetnom uređaju.

Elegantni Asus tablet

Uz pregršt drugih proizvoda, Asus je na informatičkom sajmu IFA 2014 u Berlinu predstavio i zanimljiv novi tablet, Asus MeMO Pad 7 ME572C. Dizajn je inspiriran elegantnim damskim torbicama i novčanicima. Kažu kako Asus MeMO Pad 7 ME572C nije samo tanak i lagan sedaminčni Android tablet koji pokreće Intel Atom 64-bitni četverojezgreni procesor, nego je ujedno i modni detalj. Asus MeMO Pad 7 ME572C je tanak, samo 8,3 milimetara, i težak samo 269 grama, te ga se bez problema drži u jednoj ruci. Ekran je IPS i Full HD rezolucije 1920 x 1200 točaka (323 ppi, omjer 16 : 10), a u njega je ugrađena i ASUS TruVivid i ASUS Splen-

did tehnologija za povećanu jasnoću, jačinu osvijetljenosti i dobru reprodukciju boja. Spomenuti procesor je Intel Atom Z3560 na 1,33 GHz (u turbo modu na 1,86 GHz) s PowerVR G6430 grafikom. Ugrađena su dva gigabajta RAM-a, 16 ili 32 gigabajta prostora za pohranu podataka proširivo preko microSD ulaza do 64 gigabajta. Ima i dvije kamere od dva i pet megapiksela, a radi na poznatom Android 4.4.2 KitKat operativnom sustavu. Asus MeMO Pad 7 tablet dolazi i u 4G LTE inačici (oznake ME572CL), ugrađen je Intel XMM 7160 LTE modem koji omogućuje brzo priključivanje za pretraživanje interneta, gledanje videomaterijala i slušanje glazbe. Iako



cijena još nije definirana, vjerujemo kako će taj tablet biti miljenik korisnika kojima je dizajn ispred performansi.

Dellov 27-inčni monitor 5K razlučivosti

Poznati tekstaški proizvođač računalne opreme Dell predstavio je nove Latitude prijenosnike, OptiPlex Micro desktop računalo, nove Chromeboxove, ali i monitore. Među potonjima se posebno ističe Dell UltraSharp 27 Ultra HD 5K, koji prvi na svijetu donosi Ultra HD 5K razlučivost od 5120 x 2880 piksela. Novi monitor posjeduje i par integriranih Harmon Kardon zvučnika od 16 vata, za povezivost mu služi šest USB portova (nisu precizirali koliko je kojih

vrsta - USB 2.0, USB 3.0), a posjeduje i čitač medijskih kartica. Dell navodi kako se za vjernu reprodukciju boja i kvalitetu slike brinu PremierColor i *anti-smudge/anti-reflective edge-to-edge glass* tehnologije. Dell UltraSharp 27 Ultra HD 5K monitor na tržištu će se pojaviti krajem ove godine. U SAD-u će se prodavati po cijeni od 2499,99 dolara (oko 14 700 kuna), a kod nas će cijena vjerojatno biti viša.



Sony Alpha 5100

Precizni i jasni akcijski prizori te izražajni portreti, uz ugađene, filmske Full HD videozapise i autoportrete, ono je što nudi Sonyjev džepni fotoaparati Alpha 5100. Kao najmanji digitalni fotoaparati na svijetu s izmjenjivim objektivom i velikim APS-C senzorom, ugrađenom bljeskalicom i Wi-Fi-jem, Alpha 5100 svojim se oblikom prilagođuje ruci svakog fotografa. Najnoviji Sonyjev Exmor CMOS senzor s 24,3 megapiksela jamči besprijekorne detalje i teksturu fotografije. Veličinom jednak APS-C senzoru, koji nalazimo u većim DSLR kamerama, Exmor CMOS senzor dolazi uz snažan procesor slike BIONZ X, jednako kao i poznata serija Alpha 7. Kod videozapisa za postizanje glatkih i kinematografskih rezultata, zaslužna je upravo osjetljivost i detalji koje Alpha 5100 pruža,

poput izoštrenog formata XAVC S na 50 Mbps, kojim se omogućuje Full HD montaža zvuka i slike. Poput snimanja na mjestu, brzi hibridni autofokus omogućuje korištenje Touch Focusa kojim se osigurava oštar fokus prateći subjekt snimanja. Usprkos tome što je jedan od najmanjih uređaja na svijetu, Alpha 5100 s izmjenjivim objektivom ima mnoštvo pomno odabranih značajki koje svakodnevno snimanje čine jednostavnim. Možete zakrenuti veliki LCD zaslon za 180 stupnjeva i za stvaranje autoportreta koristiti praktično smještenu ručicu zuma. Novi dodaci uključuju LCS-EBD futrolu za fotoaparati dostupnu u tri različite boje te daljinski upravljač RM-SPR1 koji je u kombinaciji sa stativom idealan za autoportrete. Sredinom ovog mjeseca započinje redovita prodaja uređaja u Europi.

www.returntohope.com

Povratak nadi je URL nove NATO-ove stranice posvećene Afganistanu, ali različite od svih dosadašnjih. U Savezu su, zaključivanjem operacije ISAF i skorim početkom operacije Odlučna potpora (*Resolute Support*), odlučili skupiti sve podatke o misiji u toj azijskoj zemlji na jednom mjestu, uz impresivan i informativan tekstni, ali i multimedijski sadržaj. Dizajn stranice na najvišoj je razini, a kad dođete do menija čekat će vas sljedeće rubrike (u prijevodu): *Afganistanska kronologija, NATO u Afganistanu, Borba, Izgradnja afganistanskih snaga, Ljudske žrtve, Obnova Afganistana, Ženska borba, Otkrijte Afganistan i Pogled unaprijed*. Dakle: podaci, filmovi, fotografije, ukratko, stranica koja će lako i zanimljivo približiti korisniku ne samo NATO u Afganistanu, nego i samu državu koja se nada da će konačno prestati biti krizno žarište...

D. VLAHOVIĆ

WEB-INFO



Knjiga proroka Izaije proročki je spis uređen tijekom progonstva u Babilonu (obično se datira između 550. i 538. pr. Kr.).

KOLIKO LI IZNENAĐENJA NA BOŽJOJ LJESTVICI!

U tom je razdoblju rasla moć perzijskog kralja Kira i sve je nagoviještalo pad babilonskog carstva. Hebreji, koji su bili robovi u Babilonu, klicali su od veselja zbog Kirovih uspjeha i u njima vidjeli povoljnu priliku za svoje oslobođenje, a tako je i bilo. Ali, nada Hebreja odmah se obojila snovima o veličini, ugledu, odnosno prezemaljskim mesijanizmom. Prorok, dakle, pravodobno upozorava narod i podsjeća ga na odlučan Božji poziv: "Jer misli vaše nisu moje misli i puti moji nisu vaši puti," riječ je Jahvina. "Visoko je iznad zemlje nebo, tako su puti moji iznad vaših putova, i misli moje iznad vaših misli." (Iz 55, 8-9). Kako bismo trebali razmatrati te riječi! Kako bismo ih samo trebali upamtiti i primijeniti na razvoj naše povijesti! Hod u vjeri pun je nepredviđenih događaja i iznenađenja jer Bog je toliko s one strane naših jadnih i kratkovidnih vidika da je učinio potrebnom neprestanu prilagodbu našeg načina razmišljanja i djelovanja.

Navještaj iznenađujuće pravde, na čijem će temelju biti potpuno preokrenute ljestvice vrijednosti koje uređuju ljudi: mnogi prvi, potvrđuje jasno Isus, bit će posljednji i mnogi posljednji bit će prvi (Mt 20, 16). S poniznošću poslušajmo Učitelja i mirno se prepustimo da nas osvoji snaga Njegove Riječi. Vrijedno je prisjetiti se sjajne tvrdnje Zente Maurine Raudive: "Poniznost nije znak slabosti ili plašljivosti; ona je znak unutarnje slobode, duhovne snage, neranjivosti. Kraljica svih kreposti je poniznost!" Ne zaboravimo, naprotiv, blistavu tvrdnju sv. Bernarda: "Mnogi ljudi su poniženi, ali ne i ponizni."

Usvojimo prispodobu ponizna

srca. Isus predstavlja Boga slikom oca obitelji koji poziva radnike u svoj vinograd. On poziva u sve sate dana, čak i u posljednju uru prije zalaska Sunca: činjenica je iznenađujuća i nesumnjivo je shvaćena u svojem dubokom i izazovnom značenju.

Ali stvar koja najviše iznenađuje jest zaključak: taj vrlo originalan poslodavac, ustvari, daje svima jednaku plaću izazivajući iznenađenje i srdžbu. Oni koji su pozvani na rad u prvim jutarnjim satima počinju mrmljati (prigovarati) protiv gospodara i kažu: "Ovi posljednji jednu su uru radili i izjednačio si ih s nama, koji smo podnosili svu tegobu dana i žegu." (Mt 20,12) U odnosu čisto ljudskog posla kritika radnika bila bi razumna, ali ovdje je riječ o odnosu između čovjeka i Boga, gdje ono što je važno nije trajanje posla nego odgovor ljubavi na besplatnu Božju Ljubav. Isus nas, drugim riječima, želi podsjetiti da pred Bogom ne postoje starosna prava, nego pravo intenziteta ljubavi: pred Bogom ne igra ulogu broj godina krštenja, nego njihova kvaliteta određena poniznom otvorenosti srca spasonosnoj snazi Kristove Krvi: "Kad bih sve jezike ljudske govorio i anđeoske, a ljubavi ne bih imao," (Božja Ljubav prihvaćena s poniznošću sve dok ne postane izvorom nadahnuća za cijeli naš život), "bio bih mjed što ječi ili cimbal što zveči..." (tj., svi su moji naponi kao prolazna titranja zvučnog vala koji se širi zrakom!). "I kad bih predao sav svoj imutak i kad bih predao svoje tijelo da se sažeže, a ljubavi ne bih imao, ništa mi koristilo ne bi" (1 Kor 13, 1-3). Isus nas na to podsjeća Svojom iznenađujućom prispodobom.

Podsjeća nas da netko može doći do Boga u posljednjoj uri svojega života i imati bolje srce od mnogih koji su živjeli u sjeni zvonika rezigniranom osrednjosti i bez ikakva zanosa autentične ljubavi.

To je istina koja prouzročuje krizu. Za nas koji redovito dolazimo u Crkvu od rođenja, te Isusove riječi zvuče kao milosrdno upozorenje i spasonosan poziv na trajno utvrđivanje kvalitete našeg kršćanskog bivstvovanja. Padaju mi na pamet snažne riječi Georgesa Bernanosa iz slavnog djela *Velika groblja pod Mjesecom* kad, u usta jednog ateista, francuski pisac stavlja ovaj strašan poziv: "Vi se ne zanimajte za skeptike, ali skeptici se jako zanimaju za vas. Kad izlazite iz ispo-vjedaonice, vi ste u stanju milosti. A ipak se tako ne čini. Pitamo se što činite od Božje milosti. Zar vam ne bi trebala isijavati s lica? Gdje skrivate vašu radost?"

To su pitanja koja ne trebamo podcijeniti ili prezirno odbaciti, nego prihvatiti s poniznošću i zahvalnošću.

"Mnogi posljednji bit će prvi." Isusova nas prispodoba podsjeća da se Bog kreće svijetom svojim vlastitim stilom i kalendarom koji ne poznaje žurbu, a još manje nasilje nad savjestima: Bog je slobodan i poštuje svačiju slobodu.

Piše autor Otkrivenja puštajući Isusa da govori: "Evo, na vratima stojim i kucam; poslušaj li tko glas moj i otvori mi vrata, unići ću k njemu i večerati s njim i on sa mnom" (Otk 3, 20).

Kako je nježan Božji način! Ali, u isto vrijeme, obilježen je ustrajnom ljubavlju: svakoga se sata Bog vraća i poziva. On je uvijek spreman

da nas primi, ali nikoga ne prisiljava. Bog čeka do posljednjeg trenutka strpljivom dobrotom koja se ne umara i nikad ne iscrpljuje. Koliko još trebamo naučiti! Mi se često, u apostolatu, izlažemo opasnosti da Bogu nametnemo naš raspored i, štoviše, želimo nametnuti Bogu žurbu i nestrpljivost koju On nema ni ne želi: znati čekati velika je milost, štoviše, zrelost ljubavi!

Prispodoba nas podsjeća da sud o dobroti ili zloći neke osobe ima samo Bog; i naravno, na tom će području biti zapanjujućih iznenađenja; očito ne zato jer je Bog strog, nego zato jer je Bog istina. *Mnogi prvi bit će posljednji*, tj. mnoge osobe koje se danas čine dobrima, bit će raskrinkane i pojavit će se njihova skrivena i dobro napudrana zloća; i *mnogi posljednji bit će prvi*, tj. mnoge osobe koje danas žive nepoznate (nepriznate) ili marginalizirane ili nepravedno prezrene, Bog će pozvati na prva mjesta u danu velike istine: na iznenađenje svih!

I evo nas do posljednjeg učenja prispodobе: Bog sudi svakom ne samo u odnosu na ono što je primio, nego i u odnosu na ono što nije primio. Na primjer: tko je primio dar poučavanja (ili ozdravljanja ili spoznaje ili jakosti ili bilo koji drugi dar) morat će odgovarati pred Bogom, dok neće morati odgovarati onaj koji je ostao nepismen i neuk bez svoje krivice.

Govor se može primijeniti na sva područja života i upućuje na zaključak: ako nas je Bog čime obdario, pretvorimo to odmah u ljubav, kako *dar* jednog dana ne bi postao *teret* koji nas gura na posljednje mjesto.

Postani nepobjediv.

LASERSKO SKIDANJE DIOPTRIJE

Laserskim uklanjanjem dioptrije (LASIK ili PRK) omogućuje se jasan i precizan vid.

Metoda je sigurna i bezbolna te dozvoljava brzi povratak svakodnevnim aktivnostima.

Čak je i NASA preporučila lasersko skidanje dioptrije kao rutinsku metodu uklanjanja grešaka vida za pilote i astronaute.

Provjerite jeste li dobar kandidat za lasersku korekciju vida i započnite novi život bez naočala ili kontaktnih leća.

NARUČI SE NA PREGLED
na tel. 01 4678 444
ili na www.bilicvision.hr


BILIC VISION
POSREDOVANJE ZA OČNA I OČNARSKA I OČTOČEDLA

Ime koje poznajete, liječnici kojima vjerujete.

